

Türkiye'de ilk defa

ANT

Haftalık Dergi • 14 Kasım 1967 • Sayı: 46 • 125 Kuruş

LENİN'İN

Türkiye üzerine yazıları

HAFTANIN NOTLARI

6

kasım

Vurgun devri

- Özel kişileri zengin etme politikasını sadakatle sürdüren AP iktidarı, bu defa da Demirel'in eski meslekdaşlarının servetlerine servetler katacak yeni bir program hazırladı. Yüksek Planlama Kurulu'nda görüşülmekte olan 1968 programında «Makinelî inşaatı yatırım yapan kamu kuruluşlarının sahip oldukları araçların müteahhitlere devredilmesi ve ayrıca müteahhitlere verilecek avansların yüzde 10'dan yüzde 20'ye kadar çıkartılması» öngörülmektedir. Böylece devletin yapabileceği bir çok makinelî inşaat işini özel kişiler, hem de devletin imkanlarını kullanarak yapacaklar, millîtin sırtından büyük servetler kazanacaklardır.

Cehalet artıyor

- Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi açılış töreninde ilk dersi veren Prof. Besim Üstünel, Türkiye'de okuma yazma bilmeyenlerin oranının halen yüzde 52 olduğunu 1977'de okuma yazma bilmeyen nüfusun 11 milyon 500 bine ulaştığını, bu miktarın 1977'de 18 milyona çıkması tehlikesi bulunduğunu açıklayarak «Harf devriminin yapılmasından yarım asır sonra Atatürk Türkiye'sinde hâlâ 18 milyon insanın karacaklı olarak bırakılması yüzkızartıcı olacaktır» dedi. Vurgunların iktidarları başta olduğu sürece Türkiye bu yüzkızartıcı durumdan kurtulamayacaktır.

7

kasım

Yargıtay bozdu

- Macar köylü hareketleri tarihini anlatan ve dilimize «Dün kökydik, bugün halkız» adıyla çevrilerek yayımlanan kitabın sorumlusu Süleyman Ege hakkında «Komünizmi övdüğü» gerekçesiyle Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen dokuz aylık mahkûmiyet kararı, Yargıtay'ca bozuldu. Yargıtay Birinci Ceza Dairesi, İstanbul Üniversitesi'nden Ord. Prof. Dr. Retal Okandan, Ord. Prof. Sulhi Dönmez ve asistan Kayhan İçel'den kurulu birliktişinin kitapta suç olduğuna dair verdiği raporu yeterli bulmadı ve kitabın Macar tarihini bilen bir tarih profesörü ile iktisadî doktrinler konusunda bilgi sahibi kişilerden kurulacak yeni bir birliktişine iletildiği karar vererek dosyayı mahkemeye lade etti. Ege'nin duruşmasına önümüzdeki günlerde yeniden başlanacaktır.

Grev oyunu

- Yabancı ilaç firmalarının, mamüllerin fiyatlarını yüksek tutmak için işlerini greve teşvik etmekte oldukları, Meele Araştırma Komisyonu tarafından tesbit edildi. Bilindiği gibi bir süre önce İlaç Millet Meclisi'nce bir araştırma komisyonu kurulmasından panîğe kapılan yabancı ilaç firmaları hammadde ithal fiyatlarında geniş çapta indirim yapmış, tonunu 250 dolara getirttikleri ilaçların tonunu 50 dolar'a kadar düşürmüştü. Komisyon sözcüsü Gülşahane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın açıklamasına göre, ilaç şirketleri, masrafları yüksek gösterip ilaç fiyatlarını indirmemek için işlerini greve teşvik etmek üzere harekete geçmişlerdir.

Dış borçlar

- AP'nin ekonomi politikasının nasıl bir iflas sürüklediği, bir yabancı müşavirin raporu ile de tesbit edildi. Türkiye'ye Yardım Konsorsiyum Müşaviri Prof. Berrill'in ikinci beş yıllık kalkınma planı konusunda Türk hükûmetine verdiği raporda «Türklerin beş yılda planlama tekniği bakımından gerilediği» bildirilerek ikinci beş yıllık planda ithalat ve dış borçlarla ilgili hesaplarda yanlışlıklar yapıldığı belirtilmekte ve 1975 yılında Türkiye'nin dış yardım almayacak duruma geleceğine dair olan yargı yanlıştır. Türkiye 1957 yılından sonra da dış yardım alacaktır» denilmektedir.

Halk şikâyetçi

- AEOB Araştırma Bürosu tarafından İstanbul'u gerçek anlamda temsil edecek 600 İstanbul'u arasında örneklem metoduna göre düzenlenen bir kamu oyu yoklamasında 551 kişi hayatın pahalı olduğunu, 43 kişi ise hayatın pahalı olmadığını bildirmiştir. Pahalılıktan yakınmaların çoğunluğu işçiler ve serbest meslek sahipleridir. Pahalılık olmadığını söyleyenler ise özel teşebbüs sahipleridir.

8

kasım

Sovyet silâhı

- Sovyet İhtilâlinin 50. yıldönümü töreninde dünyanın en modern silâhları halka gösterildi. Gösterilen füzeler arasında özellikle nükleer başlık taşıyan ve yörüngeye yerleştirilebilecek uzun menzilli stratejik bir füze büyük ilgi topladı. Rusya'ya kesin üstünlük sağlayan bu füze sistemine «Parçalı Yörüngede Bombardıman Sistemi - FOBS» adı verilmektedir. FOBS ile atılacak bir füze yeryüzünden 100 mil yükseklikteki bir yörüngeye yerleştirilecektir. Belli bir noktada kendi kendine ateşlenen bir roket füzeyi yavaşlatacak ve yörüngeden düşmesine sebep olacaktır. Yörüngeden düşen füze kâfalararası balistik sisteme göre tesbit edilen bir yol çizerek yeniden atmosfere girecek ve tayin edilen hedefi vuracaktır. Sovyetlerin yeni silâhı, Amerika'da büyük panik yaratmıştır.

Yargılanıyorlar

- 14 ay önce gazeteci İlhami Soysal yazdığı yazılardan dolayı feci şekilde dövdükleri iddia edilen Genelkurmay İstihbarat Dairesinden Albay Raci Tekin ve Assubay Yüksel Abıoğlu ile Assubay Sadık Görmez Ankara üçüncü Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmaya başladı. İlk duruşmada sanıklar iddiayı reddettiler.

9

kasım

Sonora — 64

- TİP Adana Milletvekili Ali Karcı, bir önerge vererek, Adıyaman'ın Besni İlçesi'ne tahsis edilen bin ton tohumluk buğdaydan 38,5 tonunun, aralarında AP ve YTP'li milletvekilleri ve senatörlerin bulunduğu 5 aileye verildiğini açıkladı. AP Adıyaman Senatörü Halil Ağar ailesi ve yakınlarına 116 ton, YTP Adıyaman Milletvekili Süleyman Arif Emre'nin amcazadesi Ercan Emre ailesi ve yakınlarına 39,5 ton, Süleyman Şukrullah ailesi ve yakınlarına 43 ton, Bekediye Başkanı Hilmi Özbay ailesine 110 ton ve AP Adıyaman Milletvekili Arif Atalay ile aynı soyadını taşıyanlara da 30 ton tohumluk buğday dağıtıldığını bildiren Karcı, «Dağıtımda hangi ölçü esas tutulmuştur? 80 köyü bulunan Besni'de müstahsile sadece 661 tona dağıtıldığı doğru mudur? diye sormaktadır.

Fiyasko

- Türkiye Meteoroloji Cemiyeti'nin organı «Hidro Meteoroloji Dergisi» nin son sayısında açıklandığına göre, 16 Ekim'de Ankara Ziraat Fakültesi'nde yapılan toplantıda, özel olarak çağrılan Prof. Baade, «Meksika tohumluk buğdayında yüzde 25 başarı sağlansa iyidir» diyerek, Sonora-64'ün fiyasko verebileceğini bildirmiştir.

Ant'ın ilânlarını yırttılar

Yeni öğrenim yılının başlaması dolayısıyla sosyalist gençler ve işçiler, Ant Dergisi'ni Üniversiteye yeni giren gençlere tanıtmak üzere dergimizin el ilânlarını üniversitelerde ve yüksek okullarda dağıtmışlar, bu arada üniversite çevresindeki duvarlara ve direklerle de yapıştırmışlardır. Ant'ın ilân kampanyası nedeniyle bazı çevrelerde tepki yaratmış, emniyet ve belediye memurları seferber edilerek duvarlara ve direklerle yapıştırdıkları ilânlar derhal sökülüştür. Bu arada, ilânlarımız yapıştıran bazı gençler zorla Beyazıt polis merkezine götürülmüş, sosyalist bir derginin ilânlarını dağıtmak ve asmak suretiyle suç işledikleri ileri sürülerek tartaklanmışlardır. Emniyet Müdürlüğü'ne ve Belediye'ye soruyoruz: Dağıtılan ve yapıştırılan ilânlar sosyalist bir dergiye değil de, kapitalistlerin bir yayın organına ait olsaydı aynı hassasiyet gösterilecek ve gençler karakollara sürülecek miydi?

Ata'yı andık

● Cumhuriyetin kurucusu Atatürk, 29. ölüm yıldönümünde bütün yurtta törenlerle anıldı. Bu yıl yapılan törenler, geçen yıllara göre, Mustafa Kemal İhtilali'nin gerçek anlamının ortaya konması bakımından bir yenilik taşıyor. Bütün devrimci gençlik liderleri, Mustafa Kemal İhtilali'nin bu yönü üzerinde durdular. Fikir Kufüpleri Federasyonu, İstanbul'da Fetih Naci, İdris Kuşukömer ve Mehmet Barlas'ın da konuşturduğu bir seri konferans düzenliyerek, Atatürk hareketinin Türkiye ve bütün dünyadaki anti-emperyalist mücadeleler yönünden taşıdığı önemi belirttiler. Ayrıca, TİP Lideri Aybar, yayınladığı bildiride, Türk sosyalistlerinin Atatürk hakkındaki görüşünü açıkladı. (Aybar'ın mesajı beşinci sayfamızdadır.)

Proleter Şoför

● Kadıköy'de arabasının üzerine «Proleter» kelimesini yazdığı için «Proleter Şoför» olarak tanınan Yalkın Özerden'e son günlerde trafik polislerinin baskısı arttı. Hususî otoların parkettiği bir yerde durarak yolcu aldığı için Başkomiserliğe götürülen Yalkın Özerden'e polis memurları, «Orospu çocuğu! Nereden geldin başımıza belâ? Çetin Altan'lara mı güveniyorsun? Bu müslüman memleketinde size göz açtırmıyacağız» diye hakaret ettiler ve kendisini yumrukla, tekmeyle dövdüler. Yalkın Özerden, adli tabipten rapor alarak tecavüzü savcılığa aksettirdi.

Sokakta
Vietnam
Sergisi

Vietnam Savaşı ile ilgili kırk fotoğraf ilk defa geçen hafta TİP Bakırköy İlçesi tarafından maydanda ve sokakta sergilendi. Bakırköy Atatürk Heykeli önünde İlçe çevresinde, Osmaniye ve diğer mahallelerde açılan sergi, halkın ve öğrencilerin büyük ilgiyle karşılandı. Resimdeki fotoğrafları dikkatle inceleyen işçiler ve öğrenciler görüyor.

Sunay Döndü

● Cumhurbaşkanı Sunay ve Bayan Sunay'ın turistik İngiltere gezisinden eli boş döndüğünü söylemek mümkün değildir. «Anayasa sosyalizme kapalıdır» beyanını tekrarlıyarak «kapalılık» tan hoşlandığını açığa vuran Sunay'ın İngiltere'den getirdiği bavullar da büyük bir kapalılık içinde uçaktan çıkartılarak askerî GMC'lerle Çankaya Köşkü'ne taşınmıştır. Demirel'in «resmî gezi dönüşlerinde heyet üyelerinin getirecekleri eşyadan da normal gümrük resmi alınması» yolundaki emrine uyan gümrük memurları ile gazeteciler, Esenboğa Havaalanında bavulların muhtevasını tesbit etmek için hazırlık yapmışlarsa da, askerî görevliler, hiçbirini uçağa yanaştırmamış ve bavulların selâmetle köşke ulaşmasını sağlamışlardır. İngiltere gezisinin Sunay'ı çok yorduğu da anlaşılmaktadır. Zira, 10 Kasım günü Anıt Kabir'de Sunay, intibalarını özel deftere ancak evveliden hazırlanmış bir kâğıda bakarak yazabilmiştir.

Mason subaylar

● Yeni İstanbul Gazetesi'nin açıkladığı masonlar listesinde, bazı subayların da isimlerinin yer alması üzerine Deniz Kuvvetleri Komutanı Uran, Genelkurmay Başkanlığı'na ve Millî Savunma Bakanlığı'na birer yazı yazarak bu askerî şahıslar hakkında ne işlem yapılacağını sormuştur. Ege men sınıfların gizli bir kuruluşu olan Mason locaları üyelerinin açıklanması birçok çevrelerde büyük panik yaratmış bulunmaktadır.

TİP'in teklifi

● Türkiye İşçi Partisi, özel yüksek okulların Anayasa ve plâna aykırı olduğunu ve bu okulların devletleştirilmesi için bir kanun teklifi hazırladığını açıkladı. TİP'in açıklamasında «Özel yüksek okullar bir imtiyazdır ve Anayasa'nın 12. maddesiyle çelişmektedir. Ayrıca, özel yüksek okullar, Anayasanın vatandaşlar için tanıdığı fırsat ve imkân eşitliği ilkesine de aykırı düşmektedir. Türkiye'de öğretim üyesi kadrosu mevcut devlet üniversitelerine yetmemektedir. Bu yüzden Atatürk Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde birçok dersler öğretilmezlikten yapılamamaktadır. Bu itibarla özel yüksek okulların devletleştirilmesi gerekir» denilmektedir.

TİP Kongreleri...

● Şişli İlçesi olağan kongresinin Genel Merkez tarafından iptal edilmesi üzerine Cumartesi günü düzenlenen olağanüstü İlçe kongresi, olaylar çıktığı için yapılamamıştır. İptal edilen kongrenin üyeleri, olağanüstü kongreyi gayrimesru saydıkları için toplantıya engel olmuşlardır. Olağan kongrenin iptal edilmesine sebep, bir süre önce Genel Merkez tarafından Haysiyet Divanına verilen bazı üyelerin, kongreye üye olarak kabul edilmelerini, Genel Merkezin tüzüğe aykırı görmüş olmasıydı. Kongrenin iptalinden sonra Şişli İlçesi yöneticileri de dahil olmak üzere, yeniden 76 kişi Haysiyet Divanına verilmiş bulunuyordu. TİP'in İstanbul İl Kongresi ile ilgili haberleri ise gelecek sayımızda vereceğiz.

Yeni Amerikan İşgali

Fransa bu ay yeni yayınlanan bir kitabın yarattığı çalkantılar içerisinde. Kısa zamanda listelerde ikinci sıraya yükselen kitabın adı «Le Defi Americain — Amerika'nın Meydan Okuyuşu» dur ve L'Express Dergisi editörlerinden tanınmış gazeteci Jean-Jacques Servan-Schreiber tarafından kaleme alınmıştır. De Gaulle'in Amerikan askerlerini Fransız topraklarından kovduğu, uluslararası politikada Amerikan hegemonyasından kurtulup üçüncü dünyanın liderliğine oynadığı bir sırada yayınlanan kitabında Schreiber, Fransa'nın ve Avrupalının ekonomik alanda tamamen Amerikan kontrolü altına girdiğini açıklayarak şöyle demektedir: «Amerika Avrupa'ya kendi sahasında savaş ilân etmiştir. Ateşsiz, bombasız, füzesiz yürütülen bu savaş belki kimseyi öldürmeyecektir ama, Avrupa milletleri yavaş yavaş kültürlerinin ve ekonomik bağımsızlıklarının ellerinden koparıp alınmasına seyirci kalacaklar, zamanla Amerika'nın kontrolü altındaki bir ekonomide peyk devletler olmaktan kurtulamayacaklardır.» Çünkü, yine yazarın belirttiğine göre, kuruluşundan bu yana geçen dokuz yıl içinde Avrupa Ortak Pazarı esas gayesinden uzaklaşmış ve tamamen Amerikanlaşmıştır. Bu düzen devam ettiği takdirde, 10-15 sene sonra ABD ve Rusya'nın yanısıra «Avrupa'daki Amerikan Sermayesi» de üçüncü büyük kuvvet olarak ortaya çıkacaktır.

Sadece Fransa'da değil, bütün Avrupa'da bir bomba tesiri yapan bu yargı, bir kehanet değil, Schreiber'in sağlam gözlemlerine dayanan bir durum tesbitinin ifadesidir. Gerçekten de, halen Fransa'daki ve diğer Ortak Pazar üyesi devletlerdeki şirketlerin çoğu Amerikan firmaları tarafından satın alınmıştır. Fransa'daki petrol dağıtımının yüzde 40'ı, tarım ürünleri üretiminin yüzde 65'i, sentetik kauçuk üretiminin yüzde 40'ı Amerikan şirketleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Amerikan firmaları, aynı zamanda, Avrupa'nın transistör sanayinin yüzde 50'sini, elektronik beyin imalatının yüzde 80'ini kontrol altında bulundurmaktadırlar. En önemli nokta ise, bu faaliyetleri finanse eden Amerikan sermayesinin yüzde 90'ının yine Avrupa'nın dışından elde edilmiş olmasıdır. Schreiber bu gerçekleri açıkladıktan sonra, Avrupa'yı Amerikan sermayesinin istilasından korumak için İngiltere'nin Ortak Pazar'a bir an önce dahil edilmesini, daha sonra da bütün Avrupa ülkelerinin federal bir yönetim altında birleşmesini şart koşmaktadır. Ancak, bu tavsiyelerin de Avrupa'yı Amerikan hegemonyasından kurtarabileceği şüphelidir. Zira, ANT'nın dış politika sayfasında açıklandığı gibi, «Batmayan Güneş İmparatorluğu'nun gerçek sahibi de bugün Amerika'dır. Çünkü, İngiliz ekonomisinin de Amerikan sermayesi kontrol etmektedir.»

Görünüş odur ki, üst yapıdaki bütün bağımsızlık mücadelelerine rağmen kapitalizmin kanunları hükümünü merhametsizce icra etmekte, batı dünyasında kuvvetli sermayeler küçük sermayeleri yutmaktadır. Amerikan sermayesine karşı kurulan bir Ortak Pazar dahi neçicede Wall Street'in organı durumuna düşmüştür. Avrupa kapitalizminin bu perişan durumu, solda görünüp de Türkiye'ye hâlâ kapitalist batı bloku içinde yer tesbit edenlere, NATO'yu, Ortak Pazar'ı savunanlara en susturucu cevaptır. NATO andlaşması'nda ne değişiklik yapılırsa yapılsın, Ortak Pazar'da Türkiye'ye ne kolaylık tanınırsa tanınmı, dev İngiliz ve Fransız sermayelerinin direnemediği Amerikan kapitalizmine karşı az gelişmiş Türk ekonomisinin karşı koyabileceğini düşünmek, en azından saf, diliktir. Onun içindir ki, Türk sosyalistleri, batı emperyalizminin ve kapitalizminin bütün müesseselerine karşı çıkmakta, NATO'ya, CENTO'ya, olduğu gibi, Ortak Pazar'a da kesinlikle «hayır» demektedirler.

CENAZELER MESELESİ ALEVLENİYOR

- 24 Kasım'da toplanacak olan Anıtlar Yüksek Kurulu üyelerine, Eyüp'teki oto-parkın cenazelere tahsisî için eski Demokratlar aracı gönderiyorlar...

Cenazeler meselesinden dolayı bugünlerde baş dertte olanlardan biri Başbakan Demirel ise, bir diğeri de muhakkak ki Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanı Tahsin Öz'dür. Gün geçmemektedir ki, Tahsin Öz'ün Çağaloğlu, Molla Fenari sokak, 36 numaradaki evinin kapısı bir kaç defa çalınmış, telefonu arka arkaya aranmıştır...

Kapısı çalınan yada telefonla aranan sadece Öz de değildir. Anıtlar Yüksek Kurulu 2. Başkanı Orhan Alsaç, Teknik Üniversite'den Kemali Söylemez, Akademi'den Feridun Akozan ve Sedat Hakkı Erdem, İstanbul Üniversitesinden Semavi Eyice Tayyip Gökbilgin, Atatürk Üniversitesi'nden İsmail Tunalı, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden Abdullah Kuran, İçişleri Bakanlığı'ndan Mithat Yenen, Millî Eğitim Bakanlığı'ndan Mahmut Akok, Ankara Üniversitesi'nden Ekrem Akurgal, Müzeler Genel Müdürü Hikmet Gürçay, Vakıflar Genel Müdürü Feramuz Berkol da sık sık aranılanlar arasındadır.

Çünkü bu 16 kişi, Anıtlar Yüksek Kurulu'nu meydana getirmektedir ve kurul bu ayın 24'ünde Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın cenazelerinin

Eyüp Camii yanına gömülüp gömülmemesini göreceklerdir.

Bilindiği gibi, İstanbul Belediye Meclisi cenazelerin Eyüp Camii bitişindeki bir oto-parka gömülmesine karar vermiş, ancak bunun bazı çevrelerde şiddetli tepki yaratacağından endişe duyan AP iktidarı, «Anıtlar Yüksek Kurulu'nun onayı olmadığı» gerekçesiyle cenaze sahiplerine Eyüp sirtlarında bir bekçi kulübesini mezar yeri olarak tahsis etmiştir.

İşte ne olmuşsa bundan sonra olmuştur. «Cenazeler» meselesini başından itibaren koz olarak kullanan Bayar ve çevresindeki eski Demokratlar derhal harekete geçerek cenaze sahiplerini kışkırtmışlar ve başını yemeye karar verdikleri eski Su İşleri Müdürünü yeni bir açmaza düşürmüşlerdir. Menderes, Polatkan ve Zorlu aileleri kendilerinden otoparkın esirgenmesini «eski Demokratların oylarına ihanet!» olarak kabul etmişler ve cenazelerini nakletmekten vaz geçtiklerini açıklamışlardır.

Bir yandan kendisini iktidara getiren oyları kaybetmek endişesi, öte yandan da bazı çevrelerin şiddetli tepki göstermesi ihtimali arasında bocalayan Demirel, durumu kurtar-

CELAL BAYAR
(Pusuda...)

ZORLU VE MENDERES BİR AMERİKA GEZİSİNDE
(Cenazeleri üzerinde kimler oynuyor?)

Demirel
(Tehlikeli miras!)

mak için meseleyi Anıtlar Yüksek Kurulu'na götürmekten başka çare bulamamış ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın bu konudaki yazısı geçen hafta kurul başkanlığına iletilmiştir.

Anıtlar Yüksek Kurulu, 24 Kasım'da Ankara'da toplanarak başkanlığın müracaatını görüşecek ve cenazelerin otoparka gömülmesinin mümkün olup olma-ğına karar verecektir.

Kurul bu konuda tam yetkilidir ve vereceği karar kesin- dir. Kurulun 16 üyesinin her- hangi bir şekilde değiştirilme- si de mümkün değildir. Çünkü, Bakanlar Kurulu kararıyla ta- vin edilen üyelerin bu sıfatlar-

ancak ölüm, istifa yada devam- sızlık halinde düşmektedir.

Bu gerçeği cenaze sahipleri de bildiği için, kurul başkanı ve üyelerinin eşikleri hergün çeşitli araçlar tarafından aşın- dırılmakta hattâ gözyaşları dö- külerek acıma duyguları tahrik edilmiştir.

Atatürk'ün 29. ölüm yıldönü- münde dahi eski Demokratları, AP'ileri ve gösterişli bir cenza- ze töreninden kendiler için bü- yük çıkarlar sağlamak hesa- bındaki gerici çevreleri meşgul eden tek konu cenazelerin nak- li meselesi olmuştur. Bir üm- metçi gazete, 10 Kasım tarihli sayısındaki başyazısında «Ölüm üzerine» mütalâalar yürüterek

Atatürk'ün cehennemlik, Men- deres ve arkadaşlarının cennet- lik olduğunu ima etmiştir!

Demirel ekibinin artık iyice yıprandığını, iktidar için bir alternatif bulması gerektiğini sezen Amerika'nın CIA'cuları da güpheşiz bu arada boy durma- maktâ, iktidar hırsıyla «pusuda bekleyen» Bayar'ın tutumunu ve cenazeler meselesinin yarat- tığı gelişmeleri dikkatle izle- mektedirler. CIA'cular, dirisini yeteri kadar âlet ettikleri Men- deres, Zorlu ve Polatkan'ın şimdi de cesetleri üzerinde oy- namaktadırlar.

Bu kargaşalık içinde Anıtlar Yüksek Kurulu'nun vereceği karar ne olacaktır?

Bir söylentiye göre, 1957'de Belediye otoparkın önüne bir duvar çekmek istemiş, ancak Anıtlar Yüksek Kurulu o za- man bu isteğe «Hayır!» demiş- tir. Aynı kurul bu defa başka türlü karar verebilecek, yani cenazelerin otoparka gömülme- sine «Evet» diyebilecek midir?

Görünüşe göre, böyle bir ka- rar olsa da olmasa da, Anıtlar Yüksek Kurulu, önümüzdeki toplantısında, bir takım forma- liteler öne sürerek kararını sonraki toplantılara erteleye- cek, zaman kazanmağa çalışa- caktır. Ama, kurul her ay top- lanmak zorunda olduğuna göre er- geç bir karar verilecek ve bu karar, ister menfi ister müsbet olsun, Demirel'in başına her- halde büyük işler açacaktır!

10 KASIM VE ACI GERÇEKLER...

Atatürk öleli 29 yıl oluyor. O'nun derin saygı ve yürekten sevgi ile anıyoruz.

Atatürk, her şeyden önce, Halâs- kâr Gazi Mustafa Kemal Paşa'dır.

Emperyalizme karşı tarihin ilk millî kurtuluş savaşının önderidir. Bütün mazlûm esir milletlere hürri- yet yolunu göstermiş olan büyük kurtarıcıdır. Sevgimizin, saygımızın asıl nedeni budur. Ünlünün sanırları- mız aşınmasının nedeni de bundandır.

Haya'ı boyunca «Ya istiklâl, ya ölüm» parolasına sadık kaldı. Bütün Atatürk devrimlerinin temelinde ka- yıtsız şartsız istiklâl ilkesi yatar.

15 yıl bağımsız yaşadık. Hiçbir devletin nüfuzu altına girmedik. Gü- venliğimizi kendi gücümüzle sağladık. Türkiye, 15 yıl dostun, düşmanın say- dığı, itibarlı bir varlık oldu. Sözüne kulak verilen bir varlık... 15 yıl esir

milletlerin umut gözü ile baktığı bir ülke...

Ve de 15 yıl hepimiz umutla ya- şadık. Emperyalizmin kaba boyun- duruğundan kurtulmuş olmanın se- vincisi ile yerli kapitalizmin emperya- lizmi yeniden dâvet edeceğini düşün- meden ve politik bağımsızlığımızı ekonomik ve sosyal bağımsızlık te- mellerine oturtmadan yediden yet- mişe, hepimiz umutla yaşadık.

Atatürk hayatta iken herşey yo- lunda gibi göründü. Fakat O'nun ağır- lığı ortadan kalkınca şehir bozuldu. Yavaş yavaş emperyalizmin yeniden boyunduruğına girdik.

29 yılda Türkiye, Amerikan as- kerî üslerinin kapladığı; Bakanlıklar- ında «Amerikan danışmanları»nın çalıştığı; en ücra köylerinde Ameri- kan ajanı «barış gönüllüleri»nin do- laştığı; dış borca boğulmuş; ekono-

misî, maliyesî «Dünyu Umumiye»yi andıran kurumların denetiminde; 30 binden çok Amerikan askerinin ve personelinin, kapitülasyonlar zama- nındakilere benzer imtiyazlardan ya- rarlandığı bir ülke haline gelmiştir.

Atatürk'ü saygı ve sevgi ile an- manın O'na en yaraşan şekli, bu acı gerçekleri ortaya koymak, Amerika'ya karşı yürütülen ikinci millî kur- tuluş mücadelemize milletçe hız ver- mektir.

Aziz Atatürk, Cumhuriyetli gençliğe emanet et- mekte ne kadar isabet etmişsin. İz- mir'in Kordonboyu'nda ve Dolmabah- çe'de körpeçli güğüslerini düşmana siper edenler, senin genç evlâtların- dır. Onlar, Sana ihanet etmediler. Biz, Sana ihanet etmedik...

Mehmet Ali AYBAR

Eğitim

- Demirel öğretmenlere kar- şı «uyutma po- litikası» güt- meğe başladı

Öğretmenlerin «diren- me» hareketinin geniş lemesi karşısında iktidar, «hiçe sayma» politikasından vaz ge- çerek «uyutma» politikasını başvurmuştur.

TÖS ve TÖDMF'nin parti liderlerinden istediği randevu- ya başlangıçta sadece TİP, CHP ve BP liderleri «Evet» de- miş, Demirel adına konuşan Talât Asal ise telefonda öğre- ten kuruluşları yöneticilerine şu cevabı vermişti:

«— Bu iş bir hükümet poli- tikasıdır. Hükümet politikasını

yürüten de Millî Eğitim Bakanlığıdır. Onun için biz grup olarak ilgilendirmeyiz... Muhatabınız Başbakan Demirel değil, Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'dir.»

Bu yüzden sadece Aybar ve İnönü ile görüşen öğretmen kurulları yöneticileri geçen hafta ortasında Başbakanlığın «Başbakan sizinle görüşmek için saat 12'de Başbakanlığa teşrif etmenizi rica ediyorlar» yollu çağrısı karşısında haklı olarak şaşırılmışlardır.

Bir buçuk saatlik görüşmelerinde öğretmenler Demirel'e sorunlarını anlatmışlardır.

Demirel öğretmenlerin anlattığı haksızlık örneklerini de dinledikten sonra «Üzerinde duracak ve haksız işlemleri düzelteceğim. Bana ayrıntılı bilgi veriniz, teker teker olayları bildiriniz» demiştir.

Demirel, Aybar ve İnönü ile yapılan görüşmelerden sonra muhalefet partilerinin eline yeni bir koz kazandırmaktan en ilçe duyarak öğretmenleri uyut-

mak yolunu seçmiştir. Öğretmenlerin Anadolu'da yer yer yaptıkları protesto toplantıları da Demirel'i telaşa düşürmüştür.

Nitekim, TÖS ve TÖDMF'nin Malatya ve Komşu İller olağanüstü Bölge Toplantısı, öğretmenleri toplumcu yönde bilinçlendirmekte önemli adım olmuştur. Malatya AP Milletvekili Hamido'nun toplantı günü sokaklarda jeep'le kol gezerek terör havası yaratma gayretlerine rağmen öğretmenler Fakir Daykurt'un, Bahri Saveri'nin, Türkkaya Ataöv'ün konuşmalarını ilgiyle dinlemişlerdir.

Daha sonra bakana çekilen telgrafı da öğretmenler:

«Bu sorunların çözümünü son tahlilde bütün toplum sorunlarının kökten çözümünü temelden ilgisinin bilincinde olduğumuzu belirtiriz» demişler ve kaba kuvvete karşı direneceklerini bildirmişlerdir.

Öğretmenler bu bilinçte olduğuna göre, «Kökü çözümlere karşı» bir iktidar liderinin uyutucu beyanlarıyla kendi sorunlarına çözüm yolu bulamayacağını muhakkak ki bilmektedirler. Onun için Demirel'in «uyutma politikası» öğretmenlerin temeldeki mücadelesini durduramayacaktır.

DENKTAŞ

Kıbrıs

• Rauf Denktaş'ın yargılanması niçin ertelendi?

Geçen Cuma günü yargıç önüne çıkartılması beklenen Kıbrıs Türk Cemaati Lideri Rauf Denktaş'ın duruşmasının sekiz gün sonraya ertelenmesi, esasen kararsızlık içinde bulunan Demirel iktidarına tam bir şaşkınlığa sürüklemiştir.

Denktaş'ın tutuklandığı duyulduğu zaman «Denktaş, Hü-

Jurnalcilik üstüne

Yaşar Kemal

Türkiye'de oturan burjuvalar demokrasiye düşmandırlar. Bunu her davranışlarıyla belli ederler. Türkiye'de oturan burjuvalar demokrasiden ıyık görmüş baykuş gibi korkarlar. Çünkü bu burjuvazi gücsüz bir burjuvazidir. Temelsizdir. Hiç bir insanî ilkesi yoktur. Çünkü bu burjuvazi Türkiye'deki bürokrasinin ve sömürgeci güçlerin yarattığı uydurma, yapma bir burjuvazidir. Demokrasiyi ne istemişler, ne de onun uğruna savaşmışlardır. Zorla kabul ettikleri bir düzendir bu. Başlarına belâ olmuştur. Atlarını oynattıkları, Türkiye'yi har vurup harman savurdıkları devre 1950 ile 1960 arasındır. Bu acı sınıf ancak on yıl demokratik düzeni sırtında taşıyabilmiş, güçlendiğini sandığı an da demokratik düzenin beline vurmuşur tekmeyle. Yüzde yüz bir faşizme gitmeyi denemiş, becerememiş, 27 Mayıs'ta belasını bulmuştur.

Geril kalmış bir memleket biçimsel demokrasinin kolay kolay gelişebileceği bir ortam değildir. O memleketin komprador, gayrimişru kazançlı, satılmış, hatta ister istemez, politik, ekonomik anlamda, vatan hainliğine kadar varmış burjuvazi için demokrasinin açık seçikliği, demokrasilerde halkın hızla uyanması bir ölümdür. Türkiye'de oturan burjuvalar bunu çok iyi biliyor, Türkiye'de demokratik düzenin tutunması için ellerinden her geleni yapıyorlar. 27 Mayıs Anayasasını Türkiye'de oturan burjuvaların çoğunluğu istememiştir. Ve 27 Mayıs Anayasasına karşı geniş bir kampanya açılmış, en iğrenç yollara, yalanlara başvurulmuş halk kandırılmağa çalışılmış, 27 Mayıs Anayasasına oy verilmemesi istenmiştir. Fakat devrimci güçler işe sıkı sıkıya sarılmışlar, bu yüzden de Anayasa Türk halkınca onaylanmıştır.

Bu kadar çürük, bu kadar köksüz, taklit burjuvazi aşağılık bir faşizmden başka bir düzen düşünemez ve bu düzenden başka bir düzende de yaşayamayacağını sanır. İlerici güçlere bunun için böylesine aşağılık iftiralar yağdırıyorlar. Onun için korkunç bir iftira, yıldırma, jurnal kampanyası açmışlar. Her hareketleri Anayasaya karşıdır. Anayasa halk oyuna onaylanıncıdır. Onun için her önerine gelene komünist, Rus casusu diyorlar. Onun için bağımsızlık taraftarı, gencecik Türk çocuklarına hamam oğlanı diyecek kadar alçakıyor, hainleşiyor, köpekleşiyorlar. Onun için milletin kişiliğini kendi kişilikleri gibi aşağılatmağa, öldürmeğe çalışıyorlar. Onun için, «Bu millet bağımsız yaşayamaz, Amerika giderse Rusya gelir» cinayetini işliyorlar. Sanki koskocaman Türk milleti hiç bağımsız yaşamamış gibi. Onun için yıllardan bu yana halkı ilerici güçlere karşı kıyama çağırıyorlar. İftira için, jurnal için başvurmadıkları aşağılık çare kalmıyor. Anayasaya rağmen ilerici güçler üstünde inanılmaz bir baskı rüzgârı estiriyorlar, yalanla dolanla. Komünist diye öğretmenleri tevkif ettiriyorlar, iki gün

sonra öğretmen beraat ediyor. Onlar gene utanmıyorlar. Başka bir yerde, başka bir öğretmenle gene tevkif ettiriyorlar. Bir öğrenciyi, bir genci... Tevkif ha tevkif, beraat ha beraat... Ve iftira ve beraat kampanyası durmadan durmadan işliyor... Büyük baskı silâhları bu. Tevkif müessesesini yolaştırıyorlar böylece. Yakında iftirayla heç tevkif edilen vatandaş bir kahraman, ermiş mertebesine yükselecek halk gözünde. Beklesinler.

İşçi Partisi kurulduğu günden bu yana Anayasanın tek candan savunucusu oldu. Çünkü Anayasa demokratik düzeni sağlıyor, demokratik düzen de emekçilerin işine geliyordu. Türk aydınlarımız, yan tabakalarımıza işine geliyordu. Bu sebepten savaş Anayasa düzenini yolaştırmağa, yıkmaya çalışanlarla onu korumağa, sürdürmeğe, ayakta tutmağa çalışanlar arasında veriliyor. İşçi Partisi'ne tehlikeli yolda diyenler, bindikleri dahı kesen yapmacık ilericilerdir. Anayasayı, demokrasiyi savunmak mı tehlikeli yoldur? Toprak reformu yapmak mı tehlikeli yoldur? İthalat, ihracat, bankacılık devletleştirme istemek mi tehlikeli yoldur? Yüzyıllarca bağımsız yaşamış, büyük bir milletin yüzde yüz bağımsızlığını savunmak mı tehlikeli? Alışmış kudurmuşları beterdir, alışmış, jurnalıyacak, alışmış bir kere. Jurnalcilik silâh olarak kullanınca bir memlekette, o memleketin aydını bu iğrenç silâha sarılınca iyisi de kötüsü de bu belâdan yakasını kurtaramıyor.

Türkiye İşçi Partisi'nin tepesinde bir demokles kulcu. Her gün bin bir iftira, bin bir kapatma tehdidi. Üyelerini iftiralarla tevkifler... İğrenç terörler... Türkiye İşçi Partisi üstüne oynanan aşağılık burjuva oyunları değil bir demokraside değil böyle sağlam bir Anayasada, en kötü bir düzende, faşizmde bile oynanmaz.

Yedi yıllık demokrasi deneyinden sonra burjuvalar akıllarını başlarına almalılar. Kadere rıza demeliler. Şu geçen yedi yıl Türkiye'de Anayasa düzeninin onlar tarafından değiştirilemeyeceğini onlara öğretmeliydi. Türkiye'de oturan burjuvalar Anayasayı değiştirecek bir güçte değillerdir. İftira, yalan, jurnal öyle silâhlardır ki kullananı yok eder, Anayasaya karşı son silâhları bu. Kötü, aşağılık bir silâh. Azıcık akılları olsa onlardı ki, bu silâhı kullanmak hiç bir işe yaramıyor.

Türk emekçileri, ilerici güçleri Anayasayı savunuyorlar. Türk burjuvalarının Anayasa düzenini hiç bir şekilde, arkalarında dünya gücü Amerika da olsa yıkmaya güçleri yetmeyecektir. Anayasa düzeni yıkıldı mı gün Türk burjuvaları da ortadan silineceklerdir. maları Anayasa düzeninin yaşamasına bağlıdır. İşte bunu anlamıyorlar. Bu düzende ne kadar uzun yaşarlarsa yaşarlar. Bunu kabul etmeliler de işi çığırdan çıkarmamalılar. Emekçiler gibi, ilerici güçler gibi onların da Anayasa düzenine dört elle sarılmaları gerek.

Ya bu demokrasi devesini güdecekler, ya da bu diyardan çekilip gidecekler

kümetten habersiz ve izin almadan hareket etmiştir» diye, rek için içinden sıyrılmaya kalkışan Demirel iktidarı, daha sonra kamuoyunun baskısı karşısında Denktaş'ın serbest bırakılması için Londra ile Washington'un eteklerine sarılmış, bu arada Türk donanması'nın Akdeniz'deki kuvvetlerine, Kıbrıs'a yakın hava üslerindeki uçaklara alarm vermiş bulunuyordu. Ancak bütün bunlar, geçmiştensin ders almayı bilmeyenlerin aceleci ve aynı zamanda sonuca varmayacak kararlarıydı...

Her olayda olduğu gibi, Demirel iktidarı, Denktaş olayında da onarılması mümkün ol-

mayan hatalar yapmıştır. Makarios'u muhatap kabul etmemekte direnirken, çeşitli yollardan Denktaş'ın inadesi için yoğun bir diplomatik çalışma yaptıktan geri kalmamıştır. Böylece, dolaylı da olsa, Makarios'u muhatap olarak kabul etmiştir.

Atina'nın da Denktaş olayında kesin bir görüşü yoktur. Atina cuntası için bu mesele ancak Türkiye ile Lefkoşe arasında çözümlenebilecek bir problemidir.

Makarios ise Denktaş Olayı'ndan azamî derecede yararlanmak istediğini, zaman kazanmak için duruşmayı sekiz gün sonraya ertelemekle gös-

termiştir. Makarios öteden beri Kıbrıs uyuşmazlığına adadaki Türk ve Rum liderleri arasında çözümlenmesini istemektedir. Nitekim Klerides, kendisinin ada Türkleriyle görüşmeye hazır olduğunu, Türk toplumunda muhatap aradığını söylemiştir.

Tutuklanma olayı ile Denktaş, Kıbrıs Türkleri için bir mit haline gelmiştir ve bugün Türk cemaatini her bakımdan temsil edebilecek tek lider durumundadır. Klerides'in tutuklanma olayından sonra çocukluk arkadaşı olan Denktaş'ı ziyaret etmesi, Rum yö. hareketinin bir anlaşma zemini aradığını göstermektedir.

Üniversite gençliği Ankara'ya yürüyor

- Özel yüksek okulların anayasaya aykırı olduğunu ilân ederek devletleştirilmesini isteyen gençler, gittikleri yerlerde mitingler düzenleyerek halkçı eğitime nasıl darbe vurulduğunu halka anlatıyorlar...

Yaptıkları açıklamalarıyla özel yüksek okulların anayasaya aykırı olduğunu ortaya koyan İstanbul Teknik Üniversitesi, Teknik Okulu, Yüksek Teknik Okulu ve Akşam Yüksek Teknik Okulu geçen sabı günü demokratik direnme haklarını kullanarak 13 günlük bir boykota başlamış ve Türkiye'nin bu önemli sorununu halkoyuna duyurmak üzere Ankara'ya yürüyüşe çıkmışlardır.

Bu münasebetle yayınlanan bildiride halkçı eğitimin yıkılmak istendiği, özel yüksek okulların bu amaçla açıldığı ve büyük kazanç konusu haline getirildiği açıklanarak anayasanın 39. maddesi gereğince özel yüksek okulların devletleştirilmesi istenmekte, «Bu işlem yapılmazsa Türkiye'yi karanlık yarınlar beklemektedir. Yarın yıkılacak binaların, patlayacak fabrika kazanlarının sorumluluğunu taşımak istemiyoruz» denilmektedir.

Yürüyüş sırasında İstanbul İktisat Fakültesi, İstanbul Eczacılık Fakültesi ve Güzel Sanatlar Akademisi de kısa süreli

destekleme boykotları düzenlemişlerdir.

Beş bine yakın öğrenci tarafından Ankara asfaltına kadar uğurlanan yürüyüş kafillesi Pendik Tüneli'nden itibaren 276 kişi ile yola devam etmiştir.

Kafile ilk gün Ankara yolunun 27. kilometresinde konaklamıştır. Yürüyüş sırasında özel arabasıyla İstanbul'a gelmekte olan Sanayi Bakanı Mehmet Turgut öğrencilerle karşılaşmışsa da durmak gereğini dahi duymadan geçip gitmiştir.

Gençler yürüyüşün ikinci gününde İzmit'e varmışlar ve SEKA binası önünde işçiler ve halk tarafından karşılanmışlardır. Buradan hep birlikte türküler ve marşlar söylenerek lise önündeki alana gidilmiş ve saat 14'te özel yüksek okulları protesto mitingi başlamıştır. Büyük ilgiyle izlenen konuşmalarda genellikle Türk eğitim düzeninin aksaklıkları ortaya konulmuş ve bu yürüyüşün tam bağımsızlık ilkesi için mücadelenin bir parçası olduğu belirtilmiştir.

Mitingin son konuşmacısı İstanbul Üniversitesi İktisat Fa-

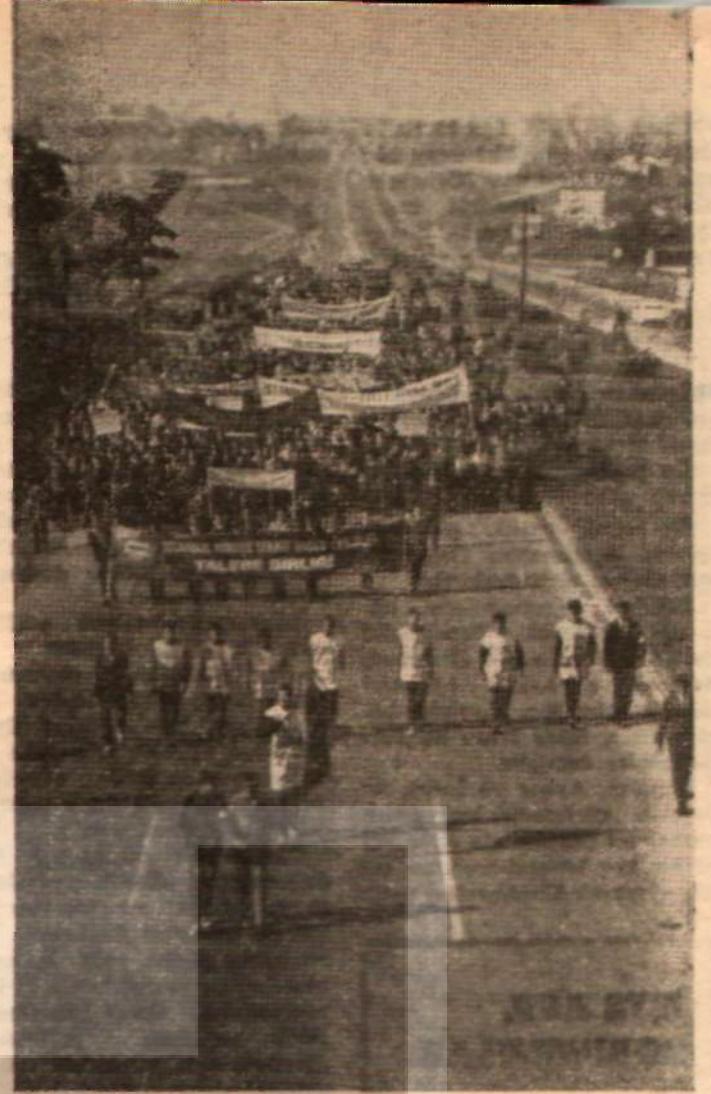
kültesi Doçenti İdris Küçükömer, yarının Türkiye'sinin kurulmasında bu yürüyüşün ve benzeri eylemlerin büyük önem taşıdığını açıklayarak, düzenin emekçi yönetimine dayanır şekilde değişmesi gerektiğini üzerinde durmuştur.

Bu konuşma sırasında hükümet komiseri Hüseyin Kaya, Küçükömer'in «halkın iktidarı» deyimine takılarak itirazda bulunmuş ve kendisini politika yapmakla suçlamıştır. Ancak, halk komiserin bu müdahalesini protesto ederek ve Küçükömer'i alkışlayarak konuşmayı tasvip ettiğini göstermiştir.

Mitingten sonra öğrenciler toplu halde dispensere giderek tedavi görmüşlerdir. Çünkü yürüyüş katılanların bir kısmının ayakları şişmiş yada su toplanmıştır.

Akşam Halk Eğitim Merkezi salonunda öğrencilere İstanbul Gen-Ar Tiyatrosu tarafından Mrozek'in Polisler adlı oyunu temsil edilmiştir.

Öğrenci kafillesi'nin Adapazarı'na doğru yürüyüşü Atatürk-

ÜNİVERSİTELİ GENÇLER ANKARA YOLUNDA...
(Özel okullar devletleştirilmelidir)

ün ölüm yıldönümüne rastladığından 10 Kasım günü saat 9.05'te toplu halde saygı duruşunda bulunulmuş, daha sonra yürüyüşe devam edilmiştir.

Gençler her uğradıkları merkezde mitingler yaparak eğitim düzeninin bozukluklarını ve halkçı eğitimin yıkılışını ortaya koyacaklardır. İzmit'ten sonra Adapazarı, Düzce, Bolu Kızılcahamam ve Ankara'da düzenlenen mitinglere de üniversite öğretim üyeleri ve aydınlar konuşmacı olarak çağırılmışlardır. Çağrılanlar ara-

şında Doç. Çetin Özek, Doç. Osman N. Koçtürk, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt ve Çetin Altan da bulunmaktadırlar.

Yürüyüşün son üç gününde Ortadoğu Teknik Üniversitesi öğrencileri de boykota gidecek, İstanbul'dan gelen arkadaşlarını Kızılcahamam'da karşılayarak başkente onlarla birlikte gireceklerdir.

Ankara'ya 17 kilometre kala bağlayacak olan son etaba biniş aşkını Türk aydını çağırılmıştır.

Öte yandan geçen hafta İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin açılış töreni hâdiseli geçmiş ve halkçı eğitime vurulan darbenin baş sorumlusu Millî Eğitim Bakanı İhrami Ertem gençler ve öğretmenler tarafından protesto edilmiştir.

Açılış töreninde konuşan Akademik Talebe Cemiyeti Başkanı Aydın Erten de, özel okullar konusu üzerinde durarak şu suçlamada bulunmuştur:

«Özel okullar devletin profesörlerini büyük paralarla kiralayarak bilimsel araştırma olanaklarını satın aldıklarından ükenin teknik ve bilimsel ilerlemesini durdurmaktadır. Fakir ve dar gelirli ailelerin parasına, onların evlad sevgisini istismar ederek göz diken kuruluşlar, ulusumuza hizmet değil, belirli kişilerin ceplerine insafsızca kanalize edilen paraları akıtmak içindir. Teknik ve bilimde anarşi yaratan bu kuruluşlara sermayedar olan hocalarımızı asıl yuvalarına sevgisizlik ve emekleriyle iştirak edenleri de ek görevlerini ahlî görevlerinden üstün tutar davranışlarından dolayı mesuliyetsizlikle suçlarımlı»

Söyletene değil, söyleyene bak!

Türkiye'de ailevi ve millî an'anelerden uzaklaşmış veya bunlardan çok az nasibi olmuş bu Türedî burjuva (Sonradan görme parvenü) bu günkü gençlerin mühim bir kısmını teşkil eder... Bunlara ait servetler çok defa vurgunlar neticesinde, birden ve emeksiz olarak, kazanılmıştır. Çeşitli hile ve dalaverelerle devlet ve milletin malı ayrılmış ve bâzen yüksek makam sahipleri ile girişilen müsterek kombinasyonlar neticesinde elde edilmiştir. Yerli - yabancı sermayedar ve iş adamları ile işbirliği yapan, yüksek makam sahipleri kendi durumlarını örtmek maksadıyla etraflarına da hisse dağıtır veya onların yağmasına göz yumarak malûl bir muhit içinde huzur ararlar.

Bu türedî burjuva ve kozmopolit bürokratların servetleri gibi artık hayatları da haram üstünde kurulduğundan materalizmin kurbanıdır. Bu sebeple biraz miras aldıkları bütün mânevi değerleri de safahat hayatı içinde harcarlar. Çocukları da, kelimelerin geniş mânâsıyla, haramzâdedir. Eski din duyguları ve ticarî ahlâk ta yıkıldığı için artık tefessüh (Corruption) meşrûlaşma ve diğer zayıfları da eritmeğe başlar. Böylece mânevi değerler maddenin esiri olmuş veya paraya fıkâp etmiştir. Kanunlar işlediği ve nizamın korunduğu gözükmür. Fakat milyonları koruyan kanunlar onların meşrû kaynağını izah edemez veya bu kadar servet birkaç yılın emeğinin karşılığı olamaz. Buna mukabil küçük sülustimâl ve hatâ hatâları şiddetli cezalar takip eder. Nitekim Ziya Paşa da:

Milyonla çalışanlar izzet u ikbâlde şerefraz,
Bir kaç kuruşu mürtakibin cayı kürektiler.

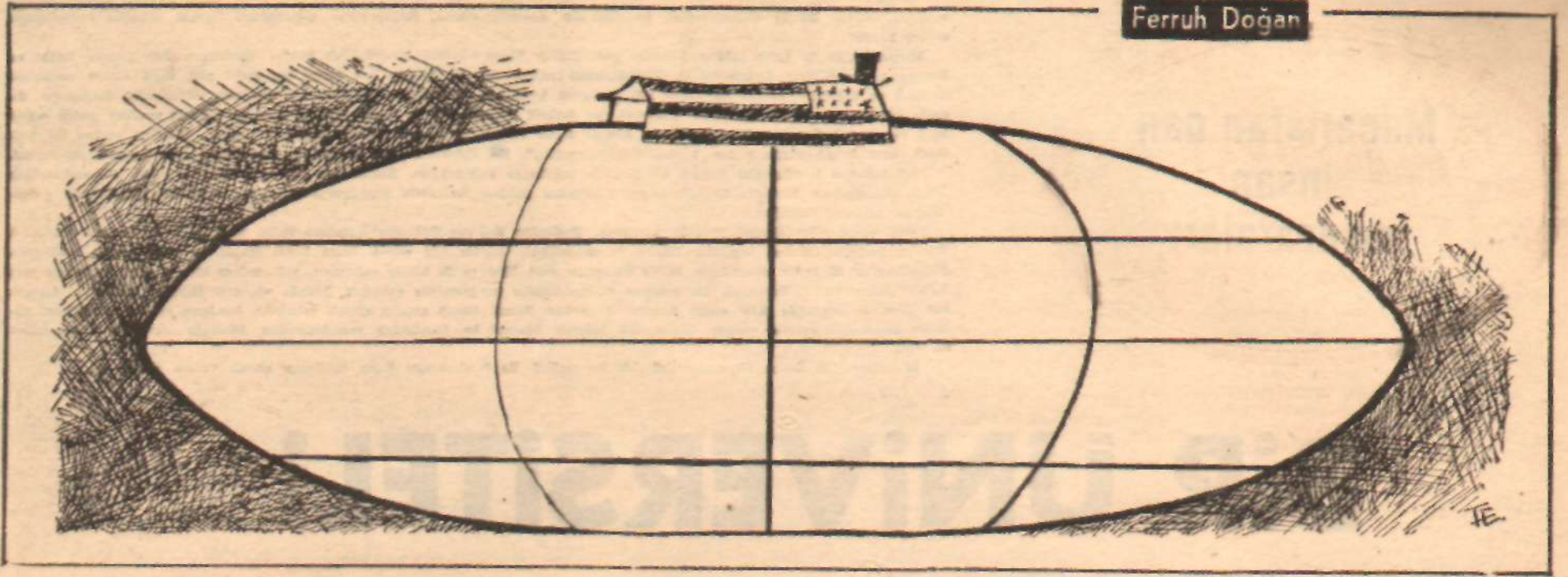
beyti ile bu durumu ifade etmiştir. Bununla beraber Tanzimat sonrasına ait bu sülustimâl işaretleri çok mahdudu gösterir. Cemiyet'in henüz ahlâkî nizam kuvvetini muhafaza ediyordu. Dikkate şâyandır ki, bu devrin haramzâde (bâzen paşazâde) lerinin çoğu, maddî - mânevi olarak inkıraz bulmuştur. Yâni sülustimâl ve fenalıklar kanunun takibinden kurtulmuş; fakat ilâhî adaletin pençesi yalnız kendilerine değil çocuklarına da yapışmıştır.

Türedî burjuva hem kültür, ahlâk ve mefkûreden mahrum bulunduğu ve hem de maddenin üstünde bir kıymet tanımadığı için sefâhata düşkündür. Aşağılık duygusu onu mukallid yapmıştır. Kültür ve şahsiyetli zayıf, an'aneden mahrum bulunduğu için Avrupalı veya Tatlısu Frenklerinin bayağı hayatlarını taklide özenir. Millî şahsiyet dışında ve dünyada misli görülmemiş güllünç ve âdi bir cemiyet örneği meydana çıkmış ve Türkiye'nin büyük şehirlerinde bir takım anormal ırlar belirmiştir. Öyle ki köyünü ve kendi nizamını kaybeden gecekondu hayatı onlara nazaran çok mâsum ve temizdir. Mânevi değerleri kaybeden bu küçük cemiyetler artık sefâhatın ve hayvani zevklerin kurbanı olmuş ve hastalık yayılmağa başlamıştır.

İlmî, kültürel, millî ve insani dayalardan mahrum bulundukları için içki, kumar, dans ve fuk u fuk hayatı başlıca meşgaleyi teşkil eder. Türedî burjuva günlük aşırı modaların esiridir. Kızları kısa saç, kısa etek ve Afrika kabileleri gibi yarı çıplak olmayı veya pantolonla gezmeyi ılerlik sanır. Oğulları uzun saçları ve garip kıyafetleri ile kınlarına benzer veya sakalları ile yabani gibidirler. Daha erken yaşlarda, gece partilerinde, gürültü müddi içinde garip böbürtüleriyle cinsel terbiyesizlik tahsil yapırlar. Bu sebeple güzel yaratılışları çitmiş; yüzlerinde tazellik, çehrelerinde iffet solmuş ve ruhsuz cesetler meydana çıkmıştır. Eğlence bolluğuna rağmen boş zamanlar yine dolmamış ve can sıkıntısı tekrar başlamış; bu cevheriz kadavralar aşkın ve bîtkin olmuştur. İşte «Yüksek sosyete» denilen Türedî burjuvanın «yaşamı».

Bu yazıyı okurken, ANT'nın 312'inci maddeden (muhtelif sınıfları tehlikeli surette kin ve âdâvete teşvikten) yeni bir dâvâ konusu çıktı diye savcının yüzünün nasıl ışıldadığını görür gibi oluyorum. Ama bu sefer bevesi kursağında kalacak, çünkü bu sözleri ben yazmadım. Yeni İstanbul gazetesi'nin 1 Kasım, 87 tarihli sayısında Osman Turan imzasıyla çıktı bunlar.

Can YÜCEL

Amerikan Ekonomisi ve Vietnam

ÇETİN ÖZEK

Amerika Birleşik Devletleri'nin Vietnam'daki tırmanma savaşı, büyüyen bir biçimde ve bütün barbarlığıyla sürüp gidiyor. Dünyanın diğer bölgelerindeki az gelişmiş ülkeler de aynı saldırının tehdidi altında. Değişik bahanelerle, az gelişmiş ülkelere dışarıdan zorlanan rejimlerin kabul ettirilmesine çalışılıyor. Bir takım ödüller yaratılıyor ve bu ödüle donkişotvari saldırılar arkasında, emperyalizm kendi sömürü düzenini sürdürecektir politik iktidarların varlığını savunmaya çalışıyor.

Emperyalizmin günümüzdeki en büyük temsileli Amerika'nın giriştiği bu saldırı hareketleri, sömürülen ülkelerdeki toplumsal uyanışın, emperyalizmin çıkarlarını sona erdirmesinden duyulan kuşkunun bir sonucu olduğu kadar, kapitalizmin iç çelişkilerinin doğurduğu dengesizlik ve güvensizlik de bu konuda etken olmaktadır. Vietnam savaşının Amerikan Ekonomisi üzerindeki etkilerine şöyle bir göz atmak, bu saldırının gerçekte kimlerin yararına ve kimler için yapıldığını açıkça ortaya koyacaktır. Savaş, salt Amerika'nın büyük endüstri ağalarına, tekellere yaramakta, bizzat basit Amerikan vatandaşı dahi savaşın sıkıntısını çekmektedir.

Amerikan ekonomisinin 1961 yılından itibaren sürekli bir genişlemeye girdiği bilinmektedir. Yeni yatırımlar gelişmiş, vergilerde indirimler yapılmış, ulusal üretim 1960 - 1964 yılları arasında %4,8 oranında artmıştır. Fakat bu rahatlama ve gelişme, 1965 yılının ilkbaharında ortaya çıkan kararsızlık ve gelişme hızının düşüşü ile sonuçlanmış ve 1966 yılının büyük kapital için kriz hazırladığı ortaya çıkmıştır. Böyle bir krizden kurtulmak isteyen tekeller ve endüstri ağaları, Vietnam Savaşı'nı hızlandırmak, askeri masrafları arttırmak yolunda tahriklere girişmişlerdir. Askeri harcamalar için 1965 bütçesinde ayrılan tahsisat 50,2 milyar dolarken, 1966 bütçesinde bu tahsisat 57,7 milyar dolara çıkartılmıştır. Ayrıca, Vietnam Savaşı için öngörülen olağanüstü tahsisat da 1966 yılında birdenbire 1,1 milyar dolardan 5,3 milyar dolara yükseltilmiştir. 1967 yılında da, askeri harcamalar tahsisatı 60,5 milyar dolardır ve bunun 10,5 milyar doları Vietnam Savaşı için ayrılmıştır. Gerçekte bütçede yapılan tahsisler de yetmemektedir. Örneğin, 1966 Temmuz - Eylül aylarındaki savaş harcamaları normal tahsis 4,2 milyar dolar aşmıştır. Aynı hızla 1967 bütçesi için yapılan tahsisin de en az 12 milyar dolar aşacağı tahmin edilmektedir. Bu şekilde 72 milyar dolara varacak olan askeri harcamalar İkinci Dünya Savaşı'nda bir yılda yapılan harcamalara eş değerdedir. 1968 yılında bunun da üzerine çıkılarak askeri harcamaların 77 milyar dolara ulaşacağı kesin olarak belirtilmektedir.

Amerika'nın salt Vietnam Savaşı için yaptığı ve birçok fakir ülkenin yıllık bütçesini aşan harcamalardan kimler yararlanmaktadır? Savaşın belirli üretim alanlarındaki etkileri, bu harcamaların tekellerin ve endüstri işletmelerinin kasalarını dol-

durduğunu ortaya koymaktadır. 1964 yılında ulusal üretim 1963 yılına oranla %5,2 oranında artmıştır. 1965 yılıyla 1966 yılının ilk üç ayı içindeki artış ise %6 civarındadır. Buna karşılık, endüstri üretimi alanındaki artış 1963-64 yıllarında %6,4 iken, 1965 yılında %8,4, 1966 yılının Ağustos ayı başında %9,6 olmuştur. Bu şekilde Amerika'nın endüstri alanındaki üretim artışı yıllardır ilk defa Batı Avrupa'nın hızını aşmıştır. Buna paralel olarak, savaş yeni üretim alanlarına yatırımları da büyümüştür. Bu konuda, 1964 yılında %14,6, 1965 yılında %15,7 ve 1966 yılında %16,5 oranında bir artış görülmüştür. Son on yıl içinde görülmeyen bir şekilde endüstriyel potansiyelin verimi artmış ve 1966 yılının ilk üç ayında %91 verime ulaşılmıştır. Bu gidişle üretim kapasitesinin aşılması sorunu ile karşılaşılacaktır. Hatta daha şimdiden bazı üretim alanlarında yetersizlik başgöstermiştir...

Amerika'nın Vietnam Savaşı için yaptığı harcamaları, büyük savaş endüstrisinin verimliliğindeki birbirine paralel artış, büyük kapital sahiplerinin gelecek bir krizi atlatacak için savaş tahrikçiliğinde bulunduklarını ve büyüyen savaş hızıyla paralel olarak zenginliklerini arttırdıklarını göstermektedir. Gerçekten 1965 yılında Amerikan Hükümeti askeri ihtiyaçları karşılamak üzere değişik tekellerle yaptığı anlaşmalar karşılığı, bunlara 27,4 milyar dolar ödemiştir. Bu ödeme 1966 yılında 40 milyar dolara aşmıştır. Büyük savaş endüstrisinin 1966 yılının ilk üç ayında sağladıkları kâr artışı %11'dir. Mekanik endüstrisinde çalışan işletmelerin 1966 yılının ilk altı ayındaki net kârları, bu alandaki yatırımlarının %15'ine varmaktadır. Bu orana bundan önce sadece 1950 yılında, Kore Savaşı arifesinde ve sırasında varılmıştır. Vietnam Savaşı, kapitalistler için sadece savaş harcamaları nedeniyle yararlı olmamaktadır. Vietnam, Amerikan Hükümetince, yeni yatırımlar için de çok elverişli bir duruma getirilmiştir. Uluslararası Ekonomik Gelişim Ajansı, Amerikan kapitalistlerinin Vietnam'a yaptıkları yatırımları, savaşın kaybedilmesi, isyan hareketleri, kârın Amerika'ya transferine imkan bırakılmaması rizikolarına karşı yüzde yüz garanti etmektedir. Amerikan Hükümeti, yardım adı altında, 1966 yılında salt Vietnam'daki Amerikan sermayesinin güvenliğini sağlamak amacıyla Vietnam'a 680 milyon dolar transfer etmiştir. Vietnam'da çok ucuz emek sağlanması, hatta savaş nedenleriyle bazı hallerde zorla çalıştırma yoluna gidilmesi, yatırımlarda %30'a yakın net kâr sağlamaktadır.

Değişik nedenlerle Vietnam Savaşı'nın tekellere, kapital sahiplerine sağladığı kâr sebebiyledir ki, savaşın daha şiddetlenmesi ve genişlemesi bir çok resmi mercilerce istenmektedir. Vietnam Savaşı'nda söz sahibi kişilerin, büyük tekellerle olan eski ve yeni organik bağlantıları, kapitalistleri bu konuda söz sahibi yapmaktadır. Vietnam'a 750.000 askerle

gönderilmesi, bombardımanların şiddetlendirilmesi istenirken, Dean Rusk'ın, Rockefeller'in idare konseyi eski başkanı oluşu, Pentagonun stratejik projelerini hazırlamakta söz sahibi olan Galtner'in Ford yardım-tarının bölünüşünde yönetici durumunda buluşu, Ford konsorsiyomu başkanı Mc Namara'nın savunma bakanma bakanlığı görevinde bulunuşu, her halde, basit rastlantılardan ibaret olmasa gerektir.

Vietnam savaşı için yapılan harcamalar, belirli grupların daha da zenginleşmesine yol açarken, küçük işletmeler, halk ve özellikle emekçi sınıfı savaşın sıkıntısını omuzlarına yüklenmiş gibidir. Askeri harcamalar Amerikan ekonomisinin normal gücünü aştığı için enflasyonist bir ekonominin geliştiği görülmektedir. «Büyük Amerika refah devleti» sloganı çökmekte ve halk ekonomik yönden ihtiyaçları arasında bir öncelik ayrımı yapmak zorunda kalmaktadır. Vergilerdeki artış özellikle dar gelirli halkı etkilemektedir. Banka ve kredi işlemleri anormal şekilde artmakta, faizlerdeki %6'ya yükselmiş bulunmaktadır. Buna bağlı olarak fiyatlar da artış görmektedir. 1960-1965 yılları arasında hayat pahalılığı artışı %1,3 iken, 1965-66 yılında fiyatlar ortalama %6,7 oranında bir artış olmuştur. Bu artış özellikle yığınları ilgilendiren gıda ve tarım ürünlerinin fiyatlarında gerçekleşmiştir. 1960-65 yıllarında, endüstri yatırımlarında kâr oranı %67 iken, işçi ücretlerinde sadece %21 oranında bir artış gerçekleşmişti. 1965 yılından sonra bu çelişik durum daha da kesin belirmiştir. 1965-66 yıllarında, hayat pahalılığı da göz önünde bulundurulacak olursa, işçilerin satınalma gücünde %2 oranında bir gerileme gerçekleşmiştir. Savaş sadece belirli iş kollarındaki işsizliği ortadan kaldırmış, savaşla ilgili olmayan iş kollarındaki işsizlik oranı ancak %4,6 dan, %4'e düşmüştür. Özellikle zenciler arasındaki işsizlik oranı büyümektedir.

Müreffeh bir Amerika yaratma, fakirlikle savaş sloganları, balonları 1967 bütçesi ile hayal olmuştur. 1967 bütçesinde, salt Vietnam Savaşı için 10 milyar dolarlık bir artış yapılmış, askeri olmayan bütün işler için sadece 600 milyon dolarlık bir artış hesaplanmıştır. Fakirlikle savaş ve sosyal kalkınma projeleri için ayrılan 5,3 milyar dolarlık tahsisatın 2,9 milyarlık kısmı Vietnam harcamalarına aktarılmıştır. Amerikan halkı tereyağından çok top istiyor teranesi, halk için ayrılan harcamaların tekel kasalarında birikmesi için yeterli olmuştur. 1966 yılında bayındırlık işleri için ayrılan 5 milyar dolarlık ödenek toptan savaş harcamalarına aktarılmıştır.

Bu çok ana ve kusbakışı çizgiler, kapitalizmin Amerikadaki ve uluslararası alandaki sömürçülüğünü kesin çizgileriyle belirtmektedir. Tekellerin ve kapitalistlerin yönetimindeki Amerika, insanlığa ve kendi yurttaşlarına karşı bir eylem içinde, bir kaç kasanın daha da dolması pahasına napalm bombaları ile insanları yakmakta, görülmemiş bir sorumsuzlukla suçsuz, zavalı insanları bombalayarak öldürmekte, yığınları yerinden yurdundan etmekte, çoğu zenci olan Amerikan gençlerinin hayatını hiçe saymaktadır. Ve bunun da adı demokrasiyi korumak olmaktadır...

Macaristan'dan insan manzaraları

Bulgaristan'dan döndükten tam iki hafta sonra, 7 Ekim 1967 sabahı, MALEV'in (Macar Hava Yolları) İtalya 18 Upl uçağıyla, Macar Kültür Münasebetleri Enstitüsü'nün davetlisi olarak, Budapeşte'ye gidiyordum. Uçakla İstanbul - Budapeşte sadece 2 saat.

Macaristan'da iki hafta kaldım. Gittiğim gün, Kültür Münasebetleri Enstitüsünde Müdür Yardımcısı Bay Ferenc Buzas ve Danışman Bay György Granasztot ile kahvelerimizi içerken, bu iki haftayı her hangi bir turist gibi değil Macar realitesini tanımak ve anlatmak isteyen bir yazar gibi geçirmek istediğimi söyledim. Birlikte bir program düzenledik. Budapeşte dışında bir sanayi şehri, bir turizm bölgesi, bir turistik bölgeyi, bir de tarihî diyebileceğim bir bölgeyi gezdim; geçitli sosyal muhit ve tabakalardan insanlarla konuştum. Elimde defter kalem; sorular, cevaplar, sorular, cevaplar... Oldukça yorucu iki haftaydı, ama istediklerimi hemen hemen hepisi gerçekleştirdi. Bu bakımdan Bay Buzas'a ve Bay Granasztot'a teşekkür borçluyum.

İki haftanın izlenimlerini değişik bir biçimde anlatmaya çalışacağım. Bunun için bu yazı dizisinin adını «Macaristan'dan İnsan Manzaraları» koydum: Değişik sosyal kesitlerden aldığım insanlarla yaptığım konuşmaları anlatırken Macaristan'da gerçeğimi de anlatmış olacağım.

Beni davet eden Enstitü 1949'da kurulmuş. Doğrudan doğruya Bakanlar Kuruluna bağlı. Başkanı ünlü ekonomi profesörü Nogar. Sosyalist ülkeler, kapitalist ülkeler ve az gelişmiş ülkeler için olmak üzere kendi içinde üç ayrı daireye bölünmüş. Macaristan'ın 40 kadar memleketle kültür anlaşması var; Türkiye ile kültür anlaşması, yok, sadece bir mübadele programı var; Kültür Münasebetleri Enstitüsü, bu anlaşma ve programlar çerçevesinde çalışıyor. Müzik, vb. gibi kültürel faaliyetler düzenliyor (Ben Budapeşte'de Men opera sanatçısı Ayhan Baran komik sanatçı olarak gelmişim). İnceleme gezileri düzenliyor, yabancı öğrencilere burslar veriyor. Halen 600 yabancı öğrenci bu burslardan yararlanmakta; içlerinde Mısırlılar, Cezayirli ve var.

Macaristan'dan İnsan Manzaraları'nı bir üniversite ile başlıyorum: Bana tercüman olarak verilen Laszlo ile.

BİR ÜNİVERSİTE

Fethi NACI

Sırtında hâlâ ıstıran Ekim güneşi, karşımda kahvelerim için yaşlı kadınlar, yaşlı erkekler. Balatonfured'de, Balaton gölüne doğru uzanan iskelenin üzerindeki şirin kahvenin tıraşcasında oturuyoruz. Garson kız, kahvelerimizi bırakıp gitti. Laszlo, oturanları bir süre seyrettikten sonra, «Siz buraları yazın görecektiniz ki...» dedi. Uzaktan deniz kayığı yapan biri geçiyor; motörde sarışın bir genç kız. Kahveye, çocuklarıyla birlikte gelen aileler, doluşarak dondurma yiyen gençler...

Hafta sonunu Balaton'da geçirdikten sonra, bizi Budapeşte'ye götürecek treni burada bekliyoruz: İki saatten fazla var. Laszlo'ya «Başhyalın mı?» diyorum. Gülüyor. «Başhyalım» diyor.

Laszlo Meszaros, 21 yaşında, Edebiyat Fakültesi'nin Fransız ve Macar edebiyatı bölümünde okuyor, 4. sınıfta. (Süre 5 yıl). Adresi: Budapest VI, Sziv - Utca, 18. Dört kardeşler: Ağabeyi ile ablası evlenmişler, ayrı evlere çıkmışlar; şimdi evde yalnız Teknik Üniversite'de okuyan kardeşiyle annesi ve babası var. Babası Ulaştırma Bakanlığı'nda bir daire şefi; 3.500 forint alıyor ayda. Annesi, gıda maddeleri satan bir mağazada kasier; aylık kazancı 1.200 - 1.500 forint arasında, ayrıca prim de alıyor. Oturdukları evin kirası (su parası dahil) 185 forint.

— Üniversite'de okuyanlara devlet nasıl yardım ediyor? diye başlıyorum.

— Para yardımı (subvention) ve burs sistemi var, diyor. Para yardımı için ailenin kazancına bakılıyor. Meselâ, karı - koca ve çocukları ibaret bir ailenin aylık toplam geliri 2.100 forint ise bu ailede fert başına düşen aylık gelir 700 forint demektir. Devlet, bu ailenin çocuğu, üniversiteye giriş sınavını kazanınca, üniversitedeki çalışma durumuna bakmaksızın, bu öğrenciye ayda 300 forint yardım başlar; yani aylık geliri 1.000 forinti bulacak şekilde bir para yardımı yapar.

Bunun dışında burs sistemi var. Meselâ, benim ailemin durumu iyi olduğu için ben subvention almıyorum ama burs alıyorum. Burs, sınavlarda alınan sonuçlara göre tayin ediliyor; bunun için de her yıl değişebiliyor. Meselâ ben geçen yıla ka-

dar ayda 250 forint burs alıyordum; geçen yıl bir hastalık geçirdiğim için sınavlara iyi hazırlanamadım, aldığım notlar düştü, dolayısıyla burs da 150 forinte düştü. Sınav sonuçlarına göre Edebiyat Fakültesi'nde 300 forint kadar burs almak mümkün.

Bu normal bursun dışında bir de Halk Cumhuriyeti Bursu var. Ayda 700 ve 1.000 forint. En başarılı öğrenciler için. Fransız Filolojisinde 200 kadar öğrenci var, bu tip burs alanların sayısı 10 kadar. 1.000 forint, ilk bursu alabilmek için yılda iki defa yapılan sınavlarda, ayrıca bütün seminer çalışmalarında hep 5 (En yüksek not) almak şart. 700 forint almak için not ortalamasının 4,51 - 4,95 arasında olması gerek. 4,51 ortalamasını tutturulanlar çok olursa, verilecek burs sayısı belli olduğundan, burs verilecekleri seçerken bir şart daha aramıyor: Komünist gençlik hareketinde aktif olmak. 1000 forintlik burs için böyle bir şart yok, çünkü bütün sınavlardan ve pratik çalışmalardan 5 alanların sayısı az.

Ucuz yemek

— Bir üniversite öğrencisi hastalanınca?...

— Devlet bakıyor. Doktor ve ilaç parasını devlet veriyor. (Bir kimlik kartı çıkarıp bana uzatıyor) Bunu göstermek kâfi.

— Üniversitelerin ucuz yemek yemesi için ne yapıyor?

— Üniversite'de kantin var. Kantinde yemek parası, öğrencilerinin kazancına göre tayin ediliyor. Ailede fert başına düşen gelir 1000 forintten az ise öğrenci 4 forinte (2 lira) yiyor; 1000 forintten fazla ise 8 forinte; 700 forintten az ise 3 öğün yemek de bedava.

— Budapeşte dışında oturanlar için yurt sistemi nasıl işliyor?

— Ailenin fert başına aylık geliri 700 forintten az ise öğrenci, yurt kirası ödemez; 700 - 1000 forint arasında ise 25 - 30 forint öder; 1000 forintten fazla ise 100 forint öder. Böyle bir yurdu gezdim. Bir odada genellikle 2-4 kişi yatıyor. İki oda arasında bir çalışma odası var, en çok 8 kişilik. Banyolar koridorun üzerinde.

Garson kız, kahve fincanlarımızı alıyor, başka birşey isteyip istemediğimizi soruyor. Laszlo birşeyler söylüyor, sadece Kösönömü alıyorum: Teşekkür ederim.

Dersleri

— Fakültede, Fransız ve Macar Edebiyatı ile ilgili dersler dışında, gençlerin Marksist bir dünya görüşüne ulaşabilmeleri için ne yapıyor?

— Elbette yalnız Fransız Edebiyatını, Macar Edebiyatını tanımak yetmez; Marksizmi de öğrenmek, bir dünya görüşüne sahip olmak şart. Bunun için bizim fakültede birtakım kürsüler var. Birinci sınıfta, ilk sömestr, haftada 2 saat ders, 1 saat de pratik çalışma olmak üzere, kapitalist ekonomi; ikinci sömestr, gene haftada iki saat ders olmak üzere, sosyalist ekonomi okuyoruz. İkinci sınıfta, haftada 2 saat, Felsefe Tarihi. Üçüncü sınıfta, birinci sömestr, 2 saat ders, 1 saat seminer olmak üzere, Tarihî Materyalizm; ikinci sömestr de, gene 2 saat ders 1 saat seminer, diyalektik materyalizm. Dördüncü sınıfta, ilk sömestr, 2 saat ders 1 saat seminer olmak üzere, Bilimsel Sosyalizm, ikinci sömestr, aynı şekilde, Marksizm - Leninizm.

— Öğretmen olmak için, Fakülteyi bitirmek dışında, başka şartlar var mı?

— 3. sınıftan sonra, hepimiz, yaz tatilinde, 2 hafta boyunca, pratik çalışma olarak, tatil kamplarında gençleri organize etmek ve gözetmek zorundayız. Birinci ve ikinci sınıfta iken, liselere gidip öğretmenlerin çalışma sistemini gözlemliyoruz. Sonra bu öğretmenlerle gözlemlerimizi tartışıyoruz. Ama bu durum, girdiğimiz sınıflardaki öğrencilerin dikkatini dağıttığı için şimdi aynı şeyi televizyondan yararlanarak yapıyoruz. Dördüncü sınıfta gene gözlem. Beşinci sınıfta bir lisede ders veriyoruz, bu arada taşraya da gitmek gerekiyor.

— Üniversite'de politik faaliyet nasıl yürütülüyor?

— Üniversite'de, Macar Gençliği Millî Konseyi'ne bağlı olan, Üniversiteler Ulusal Komitesi'nin örgütleri var. Bizde, ilkokuldan baş-

hyarak bütün öğrenciler genellikle bir örgüt içinde yetişirler. 6-10 yaşındakiler için Genç İzeller örgütü, 10-14 yaşındakiler için Öncü örgütleri var. 14 yaşında ilköğretim biter. 14-26 yaşındakiler için de KISZ (Macar Gençliği Millî Konseyi, yani Komünist Gençler Birliği) var. Ben çocukken, Genç İzeller yerine Küçük Yoldaşlar vardı, (gülüyor) ben de bir küçük yoldaştım. Sonra Öncü oldum, şimdi de KISZ üyesiyim. Fakültede, ilk iki yıl, sadece üye idim; iki yıldır Fransızca kürsüsündeki öğrencilerin organizatörü olarak çalışıyorum. Bu kürsüde KISZ'ın örgüt şekli şöyle: Benden başka, 1 sekreter, 1 propagandacı, ayrıca, kültür, sosyal yardım, spor, eğitim sorumluları var. Örgütte çalışanları öğrenciler 2 yıl için seçiyorlar. Her iki haftada bir toplanarak çalışma plan ve projelerini hazırlıyoruz. Ayrıca, ayda bir, bütün kürsülerin örgütleriyle bir toplantı yapıyoruz. En önemli iş, kültür sorunlarına düşüyor. Meselâ, 24 Ekim'de (Bu konuşmayı 15 Ekim'de yaptık.) Baudelaire Toplantısı var. Kasım'da Aragon için bir toplantı düzenliyeceğiz. Bu bahar bir Racine Bayramı düzenliyeceğiz. Ayrıca, örgüt olarak, fakültede yeni girenler için her yıl bir Tanışma Balosu düzenliyoruz. Yarışmalar yapıyoruz. Meselâ dış politika üzerine. Birinciliği kazanan 2 hafta Sovyetler Birliği'ne, ikinciliği kazanan 2 hafta Balaton'a gidiyor, bedava.

Yaz aylarında

— Yaz aylarında üniversite öğrencileri para kazanmak için çalışıyorlar mı?

— Hemen hemen bütün öğrenciler, yazın bir ay çalışırlar. Kimi rehber olarak, kimi garson olarak, kimi fabrikalarda işçi ya da büro personeli olarak.

Laszlo, rehber. Fransızca ve Almanca'dan sınav vermiş. Rusça da biliyor ama henüz sınavdan geçmemiş. Rehber olarak çalıştığı sürece günde 80 forint alıyor; ayrıca yol, yemek, otel masraflarını da bağlı bulunduğu yolculuk bürosu ödüyor.

— Yabancılar sayesinde Macaristan'ı tanıdım, diyor. Macar turistler sayesinde de yabancı ülkelere

BİRAZ TARİH

Macarlar bin yıldır Karpat havzasında yaşarlar. Atalar, IX. yüzyılda gelmişler. XI. Yüzyılda feodal bir devlet kurmuşlar; halk hristiyanlığı kabul etmiş.

XVI. Yüzyılın başlangıcına kadar Macaristan bağımsız bir krallık. 1526'da, Mohaç savaşında, bize yeniliyorlar ve bağımsızlıklarını kaybediyorlar. Memleketin bir kısmı bir buçuk yüzyıl Türklerin işgalinde kalıyor; bir başka kısmı Transilvanya Osmanlı himayesinde niheten egemen bir prenslik oluyor; bazı bölgeleri ise Habsburg'ların egemenliğine geçiyor. Türk işgalinin sona ermesiyle Habsburglar bütün memleketi hakim oluyorlar. Yabancı egemenliği dört yüzyıl sürüyor. Bu arada bağımsızlık için girilen hareketler var; en önemlisi 1848 - 1849 Bağımsızlık Savaşı.

Batı Avrupa ülkelerinin aksine olarak Macaristan'da XVI. ve XVIII. Yüzyıllarda köylü işletmelerinde meta üretimi ortaya çıkmıyor; yavaş yavaş ticarete karışanlar toprak beyleri oluyor, meta üretimine buhar geçiyorlar; köylülerin meta üretimini önleyerek şehirlerde burjuva sınıfının gelişmesine de engel oluyorlar. Uluslararası ticaretin Atlantik Okyanusuna geçmesi, Orta ve Doğu Avrupa'nın gelişmesini önüyor.

XVIII. Yüzyılda Avusturya'nın ve Çeklerin ihtiyacı dolayısıyla Macaristan tarımı geliştiriliyor. Ama sanayileşme frenleniyor. Bunun içindir ki, Macar tarihindeki burjuva reformlarının hararetili taraftarları orta halli asillerden çıkıyor, güçsüz burjuvaziden değil. Sanayileşme ancak 1867'den sonra nispeten hızlanıyor. 1868'de Genel İş Konfederasyonu, 1880'de Macaristan Genel İşçiler Partisi, 1896'da Macaristan Sosyal Demokrat Partisi kuruluyor. İşçi hareketlerini hükümet baskısı izliyor; bu baskıyı da yabancı ülkelere göç.

1913 ekonomik krizi savaş hazırlıklarını hızlandırıyor. Macaristan I. Dünya Savaşına giriyor. Ekim İhtilalinden sonra ilk gizli işçi konseyleri kuruluyor. Sosyal Demokrat Partinin burjuva partilerle birlikte yürüttüğü mücadele sonunda Habsburgların Macaristan üzerindeki 4 yüzyıllık egemenliğine son veren Cumhuriyet 16 Kasım 1918'de kuruluyor. İşçilerle köylülerin gerçekleştirdiği devrim, burjuva demokratik devrimi çerçevesinde kalıyor.

1918 sonunda Macaristan'ın ekonomik durumu berbat: Gıda eksikliği var, sınırlı mal darlığı var, terhis olan askerlerle ilgilenen yok. Devrimci kitleler burjuva demokratik devriminin çerçevesini kırarak iktidarı ele geçirmek istiyorlar. Sosyal Demokrat Parti bunu gerçekleştirecek durumda değil. Bunun üzerine 20 Kasım 1920'de Macaristan Komünist Partisi kuruluyor. Memleketi yönetmekten kaçınan burjuva hükümeti istifa ediyor ve iktidarı işçi sınıfına devrediyor: 21 Mart 1919'da Şuralar Cumhuriyeti kuruluyor. Sosyal Demokrat Parti ile Komünist Partisi, Macar Sosyalist Partisi adı altında birleşiyorlar. Ve tek tüfek patlamadan, bir damla kan dökülmeden sosyalist devrim gerçekleşmiş oluyor. İşletmeler, gayrimenkuller, bankalar, sigorta şirketleri, otel ve mağazalar millileştiriliyor. Tarım alanında büyük devlet çiftlikleri kuruluyor. (Bunun bir bata olduğu sonradan anlaşılıyor: Toprak doğrudan doğruya köylülere dağıtılmadığı için köylüler devrimi aktif bir şekilde desteklemiyorlar!)

Kapitalist ülkeler, bu sosyalist devrim karşısında, İtalyan ve Fransız generallerinin yönetiminde Çek ve Romen birliklerini Macaristan'a karşı harekete geçiriyorlar. Macar Kızıl Ordusu bu müdahaleyi önüyor. Fakat dış müdahalenin devamı; üretimin düşmesi, sabotajlar, tüketim madde eksikliği, iç irtica baskısı gibi sebepler yüzünden, 133 gün sonra, 1 Ağustos'ta, Şuralar Cumhuriyeti iktidardan zorunda kalıyor. İki dünya savaşları arasında Horthvy'nin kanlı diktatörlüğü. Sonra İkinci Dünya Savaşı. 1944 Ekiminde ateş kesiliyor. 1945 Nisan'ında Stalin kesin senföet ve bir dönem başlıyor.

ri tanımağa başlıyorum: Bir grupla Doğu Almanya'ya gittik.

Masamın üzerinde Baudelaire'in şiirlerinden yapılmış bir seçmeler kitabı duruyor. Bir yanda Fransızca, bir yanda Macarca. Laszlo'nun 24 Ekim'e kadar 6 şiir ezberlemesi lazım. Baudelaire'in ölümünün yıldönümünü doayısıyla bir toplantı düzenlemiştir. Kara kara düşünüyor.

— Sevdığınız romancılar, şairler?

— Yaşayan Macar romancılarından, Galambos Lajos, Fesus Endre, Veszi Endre, Rakosi Jenő, Gerey. Yabancılarından Malraux (Diploma tezimi Malraux üzerine hazırlıyorum), Camus, Sartre, Alain Fournier, Marcel Proust, Hemingway, Steinbeck, Alberto Moravia, İvo Andrić.

— Ruslardan?

— Yalnız Ehrenburg. Şairlere gelince, Henri Michaux, Eluard, Yevtuşenko, Ahmadulina, Mayakovski.

— Hangi dergileri okuyorsunuz?

— 3 tane aylık Edebiyat Dergisi.

Sonra, bir haftalık: Hayat ve Edebiyat. Haftalık bir siyasi dergi. Günlük gazete olarak, parti organı Halkın Özgürlüğü.

Gazeteleri sonuncu sayfadan, yani spor sayfasından okumağa başlıyorum. «Pazar günleri de mizah sayfasından!» diyor. Sonra iç ve dış haberlere geçiyormuş. Dergilerde de yazarlara göre bir seçme yapıyormuş, her yazarı okumuyormuş. Ayda okuduğu kitap sayısı ortalama 5-6 kadarmış. «Sınav ayları yalnız ders kitaplarını okuyorum tabii.» diyor. Ayda kaç defa sinemaya, tiyatroya, konsere gittiğini sordum. Ortalama olarak, ayda 6-8 defa sinemaya, 3-4 defa tiyatroya («Üniversite tiyatrosu dahil» diye ekliyor), 1 defa da konsere gidiyormuş. Ama sınav aylarında, Ocak ve Haziranda, bunlar pek mümkün değilmiş. «Sınavdan çıktığımız gün bir şeyler yapıyoruz, diyor. Sınavlar öyle oluyor ki ben genellikle bir Türk hamamına gitmeyi tercih ediyorum.»

— Gelecek için ne gibi tasarımlarınız var?

Fakülteyi bitirince 3-5 yıl öğretmenlik yapacağım. Gençliği tanımak istiyorum. Gençlik de genç öğretmenleri seviyor, bunun için bu meslek

beni çekiyor. Şimdiki hocaların çoğu eski eğitimin ürünü, gençliğe yetesiye yardımcı olamıyorlar genellikle. Ben, gençlikle daha iyi anlaşacağımı, onlara yararlı olacağımı sanıyorum. Beş yılı doldurunca, ya bir yayınevinde çevirmen olarak çalışmak, ayrıca Fransız edebiyatı üzerine incelemeler, kitaplar yazmak, ya da Gazeteciler Birliği'nin okulunda iki yıl okuduktan sonra yazar olarak çalışmak istiyorum.

1956 olayları

— Askerlik?

— Eskiden askerlik yaşı 21'di. Askerlik süresi 2 yıl. Üniversiteye giriş sınavlarını kazanamayanların durumu berbattı. 18 yaşından sonra 21 yaşına kadar beklemeleri gerekiyordu. Şimdi durum değişti: Askerlik yaşı 18. Ama bir geçit dönemi var: ben eski kanundan yararlanıyorum, yani fakülteyi bitirince sadece 6 ay askerlik yapacağım.

— Ne zaman evlenmeyi düşünüyorsunuz?

— 26 - 27 yaşından önce düşünmüyorum. Önce para meselesi var. Evlenebilmek için para biriktirmek gerek. Sonra, evlenmeden önce kadınlar konusunda yetesiye tecrübe sahibi olmak gerek (Gülüyor) Evleninceye kadar kadınlara doymak istiyorum!

— Din konusunda ne düşünüyorsunuz?

— Ailemizde dini bir eğitim vardı. Çünkü anneannem çok dindardı. 12 yaşına kadar kiliseye gittim. Sonra sonra boş verdim; bizi kardeşlerimle kiliseye yolluyorlardı, oysa biz dışarda oyun oynuyorduk. Ailem, bu konuda bir baskı yapmadı. Yavaş yavaş dine inanmamaya başladım. On yıl var ki annem de, babam da kiliseye gitmiyor. Sadece anneannem gidiyor. (Ekliyor) Anneannem şimdi Budapeşte'de bir başına oturuyor.

Macaristan'a geldim geleli birçok kimseye sorduğum bir soruyu bir de Laszlo'ya soruyorum:

— 1956 olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Çok küçüktüm. Fazla bir şey hatırlamıyorum. Sadece koku ile, görme ile, işitme ile ilgili izlenimler... Özellikle tüfek ve mitravöz seslerini

hatırlıyorum. Bir de büyük patlamalar. Ateş kesilince, annem ve babamla birlikte, evden çıkıp, dolaşıyorduk. Bu, gün bile kan kokusunu hatırlıyorum. 956'ya kadar kan kokusu nedir bilmezdim. Kusmak arzusu veren bir koku bu. Duvarlar üzerinde mermi izleri vardı. Tankların yıktığı evleri hatırlıyorum. Enkaz haline gelmiş zırlı arabalar... Hiç ölü görmedim. Yalnız yeni yapılmış mezarlar hatırlıyorum. Olayların başladığı gün okula gidecektim. Radyo, bir avuç karşı-devrimcinin ayaklandığını, hükümet silketi sağlayınca kadar evden çıkmanın yasak olduğunu bildirdi. Evden çıkma yasasının ne kadar sürdüğünü hatırlamıyorum, ama yasak daha çok gece içindi. Ayrıca beslenme işlerinin aksadığını hatırlıyorum, meselâ ekmek zor bulunuyordu.

İşler yolunda...

— Bunlar o günlerin izlenimleri. Şimdi ne düşünüyorsunuz bu konuda?

— Bir karşı-devrim gereksizdi. Çünkü bir parti toplantısı yapılmış ve Rakosi görevinden uzaklaştırılmıştı.

Temmuz kararı deniyordu buna. Fakat Rakosi zamanında halk öylesine umutsuz bir havaya girmişti ki karşı-devrim patladı. Sonra büyük değişiklikler oldu. Artık işler yolunda. (Biraz düşündü) 956'dan önce partili olmayanlara iyi gözle bakılmıyordu, şimdi böyle bir şey yok. Eskiden bir komünist maddi bakımdan avantajlı durumdaydı; bugün en çok çalışıp, en çok yorulan onlar. Ayrıca çok da aıdat ödüyorlar; meselâ babam ayda 90 forint kadar aıdat ödüyor.

Saate baktım. Trene yetişmemiz için kalkmamız gerekiyordu. Garson kıza çağırarak, hesabı ödedik. İşkele daha bir kalabalıkmıştı. Yollarda daha çok insan vardı. Balaton gölü, kendi halinde, uzanıp gidiyordu. Bir taksit bulduk. «İstasyona» dedik.

Gelecek Yazı :

**BİR PAPAZ
BİR SAİR**

Türkiye açısından

LENİN BİR CANAVAR MI?

Abidin DİNO

1917 Devrimi'nin 1919'da başlayan Yeni Türkiye için anlam ve önemini biraz olsun kavramak isteyenler, Mete Tuncay'ın «Türkiye'de Sol Akımlar (1908 — 1925)» adındaki araştırmasını okumalıdır. Bu konuda önemli bir ilk adım sayılması gereken çalışmada biraraya getirilen vesikalar sayesinde, yıllarca kasten bilgisiz bırakılan Türk okuyucusu, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının, birçok aydın ve emekçilerin, Ekim Devrimini ne kadar sıcak duygularla karşıladıklarını görecekler, artık emperyalist kavganın iki devleti içtenlikle birbirine yaklaştırdığını anlayacaklardır.

Burada Mete Tuncay'ın kitabın eleştirecek değilim, incelemenin bu aşaması bile birçok önyargıları allak bulak etmekte, Türkiye açısından Lenin'in büyük kişiliğini anlamaya yol açmaktadır. İlimi araştırmalar derinleştikçe, Atatürk'le Lenin'in ilgileri daha iyi anlaşılacaktır.

Tuncay'dan önce soruna değinenler konuyu dar bir açıdan değerlendirmişler, Türk — Sovyet dayanışmasını ve Lenin'in Türkiye'ye gösterdiği ilgiyi, 1919 yıllarının özel durumuna, geçici çıkarlara bağlamışlar, zor bir sürede alınmış göstermelik bir dostluk politikası olarak yorumlamak istemişlerdir.

Hele Lenin'in kişiliği, temel davranışları yıllar boyunca karartılmış, tutucu siyasi çevreler ve basın, Sovyet liderini bir korkuluk, bir canavar olarak göstermekte yarışmışlar. Üniversite çevreleri bu karanlık imgeyi gerçeklerin aydınlatmasına getirememişler, yada getirmekte sakınca görmüşler yıllarca Batı'da yığıla dürist araştırmalar, yayınlar birikirken, memleketimizde korkulu bir susuş Lenin'in anlaşılmasına engel olmuştur. Bu koşullar içinde bir talebinin Atatürk'le Lenin'i bir arada anması, elbette suç sanılacaktı; savcı, genel bir tutumun gereğini içtenlikle yerine getiriyordu: Lenin bir canavardı memleketimizde... Dünyanın kültür ve ilmi araştırma ögülerinden bunca ayrılmış, olacağı buydu.

1908 yılında Paris. «Güzel çağ» diye anılan burjuva Paris'in en çalınan devri. «Düvel muazzama» dünyayı paylaşma çekişmeleri içindedir.

Çarlık Rusyası'nda 1905 devrimleri kanlılar içinde bastırılmış, devrimcilerin kimisi ölmüş, kimisi tutuklanmış, kimisi sürülmüş, kimisi «Avrupa'ya» kaçabilmiştir. Korkulu düşlerden sonra Çarlık, geniş bir nefes almakta, emperyalist ortakları ile, Osmanlı imparatorluğunu, özellikle A. nadoluyu, nasıl paylaşacağı konusunda gizli anlaşmalar yapmaktadır. Çarlık Fransa, bu konuda anlaşmış bulunuyor. Seine nehrinin üstünde yalızlı III nevi Aleksandr Köprüsü, Çar'ın hediyesidir; Fransız sermayesi bu yıllarda Rusya'nın kârlı yollarını tutmuştur.

Fransa aynı zamanda birçok

memleketten gelme devrimcilerin sığınacağıdır. 1908 yılının başlangıcında bunlara çoğunlukla Porte d'Orleans, Parc Montsouris, Gobelins ve Saint Michel civarında raslanır. Siyasi göçmenlere bir de Luxembourg bahçesinde, raslanır örneğin yavaş adımlı ve gururlu Jön Türkler, topuklarını saklatacak birbirine selâm veren ateşli Polonyalılar, coşkun ve kavgacı bolşevik yada menşevik Ruslar havuzların etrafında doluşurlar. Fakat Temmuz ayı sonunda, Meşrutiyet'in ilanı ile Türkler, borç harç, dönüş biletleri edinip, kendilerini İstanbul'a atacaktırlar.

II nevi Abdülhamid'in gizli ajanlarına artık Paris'te iş kalmamıştı, ona karşılık II nevi Nikola'nın adamları daha yıllarca devrimcileri kovalar görünüp, «Güzel Çağ» gecelerinin tadını çıkaracaklardır. Fransız İçişleri Bakanlığına gelince, Rus göçmenlerinin dünyayı değiştirme düşlerine «slav rubu» taşkınlıkları gözü ile bakıyor, onlara pek aldırış etmiyordu. Anlaşılmaz kavramlar etrafında sabahlara kadar tartışan bu meteliksizlerden kim ne? Çar'ın gücünü, azametini, bir de bir avuç aydının, uçsuz bucaksız Rusyayı değiştirme heveslerini bir düşünün, olacak iş değil... Bu hayâlepe-restler arasında dosyası kabarık olanlardan birinin adı, Vladimir Ulyanof, Lenin.

Lenin Paris'te

Paris'e geldiğinde, önce Hotel des Gobelins adında küçük otele inmiş orda bir süre yaşamıştı. Lenin evliydi, eşi Krupskaya güzel değildi ama, biraz kabartık açık renkli gözlerinden öylesine bir insan sevgisi fışkırtıyordu ki, güzelliğinden öte bir çekicilik vardı. Konuşurken «e» ları ezen oldukça kısa boylu kocası, belki ilk bakışta dik-kati çekmiyordu, fakat konuşmaya başlayınca, birbiri ardınca mantıklı ve tartışma götürmez düşünceler ortaya atıp, çekik göz kapaklarının arasından alaycı bakış insanı sarıncı, onu Paris günlerinde görenler, bir daha unutmamışlardı. Yahya Kemal, Closerie des Lilas kahvesinde Lenin'le tanıştığını anlatırdı. Lenin Paris'te dolaşabilmek için yorgun bir bisiklet edinmişti, frenleri pek tutmuyor, lastikleri ikide birde patlıyordu ama, hiçten iyi idi... Krupskaya'nın sık sık ütülediği pantolonunu kirletmek için, paçalarını yandan çengellerle tutturuyor, bisiklete atladığı gibi Bibliothèque Nationale'e gitmek için atlı arabaların arasından süzülüp, nehrin sağ yamacına geçiyordu. Parisi yetecek olursa, dönüştürme Closerie des Lilas kahvesine uğrayıp, bir satranç partisi oynadığı olurdu. Hava yağışlı olmazsa, Luxembourg bahçesinin en kuytu bir köşesinde, Medicis havuzunun dar uzun kenarında oturur, cebinde taşıdığı bir deftere yazı yazar-

Lenin iktidara geldikten sonra Türkiye ile iyi ilişkiler kurmuş ve ulusal kurtuluş hareketimizi desteklemiştir.

dı. Ne yazık ki bu yazılar o sırada pek az kişinin okuduğu küçük siyasi dergilerde yayınlanıyor, fazla bir yankı uyandırmıyordu.

1908 yılında, öpüşen çiftler arasında başını hiç kaldırmadan yazı yazan bu «önemsiz» adamın düşüncelerini pek az kişi paylaşıyordu, 1967 yılı sonunda, isterseniz birlikte bunları okuyalım; Lenin diyor ki:

Mümkün olduğu kadar irt bir parçayı dileyip koparmaya gayret etmek, aynı zamanda Avrupalı «himayesi» altında, ona bağlı milletler arasında bağımsız ve demokratik bir hareketten ürkmek, işte Avrupa siyasetinin iki ana kaynağı. Jön Türkler itidalli ve ölçülü olmakla övülüyorlar, yani Türk devrimini zaafırları için övülüyor, halk kitlelerinin gerçekten bağımsız eyleme götürmediği için, Osmanlı imparatorluğunun doğuş halinde olan proleter mücadelesine karşı olduğu için övülüyor aynı zamanda yağma devam etmektedir. (altını ben çiziyorum A. D.) Jön Türkler, bu siyasetin devamını, memleketlerinin soyulmasını mümkün kıldıkları için övülüyorlar, ki bunun besbelli sonucu Türkiye'nin bölüşülmesidir. (Proletari N. 37 Ekim 29.1908) «Jön Türklerin öncülüğü» altında orduda devrimci hareket Türkiye'de zafere ulaşmıştır. Doğrusunu söylemek lâzımsa, bu ancak yarım, hattâ daha küçük bir zaferdir, çünkü Türkiye'de II nevi Nikola'sı (Lenin bu isim altında Abdülhamid'e çatmaktadır. A. D.), ünlü Türk anayasasını yeniden uygulamayı vaadetmekle, şimdiye dek kurulmayı becermiştir. Fakat bir devrimde bu yarım kalan başarılar, eski rejimin bu zoraki ve acele tavisleri, daha da geniş tavisleri içine alan

Lenin Peters burg'da ihlâlel arkadaşları ile beraber.

yeni iş çarpışmalarına, belâların be-
hâlisidir. (Proletari N. 33 Ağustos
5. 1908)

Lenin, Türkiye'nin iki yüzü sahte dostlarını yerin dibine batırıyordu: «Çünkü, bu beyanlara ve yarı resmi basına inanılacak olunursa, yenilemiş Türkiye'ye karşı dünyaca «em-pati» duyulmaktadır, anayasacı rejimin kuvvetlenmesi ve güçlenmesi, «ölçülü» davranması övülmektedir. Bu güzel sözler, günün gerici hükümet ve gerici burjuazilerin sahte sözlerine örnektir. Çünkü aslında, kendine demokrasi diyen Avrupa memleketlerinin, ve kendine liberel, liberal, radikal diyen Avrupa burjuva partilerinin hiç biri, herhangi bir şekilde Türk devrimine yardım etmek istediğine dair gerçekten bir belirti göstermemişlerdir. Tersine, hepsi başa-

LENİN, HAYATININ SON YILLARINDA...
(Türkiye'de tanınmayan veya yanlış tanıtilen bir insan)

ve bunu uyguluyoruz. Basında ve parlamentoda liberal safdillere gelince, onlar sorunların nasıl başladıklarını, hangi vesile ile kimin ne dediklerini tartışsınlar, vakitlerini harcamakta serbesttirler.»

Lenin'in çağrısı

Lenin gerçek ilericilere seslenip, «müttefiklerin utanç verici rolünü» açıklamaya çağırıyor ve diyor ki:

«Büyük devletler için Balkan devletlerine «içten ilgilerini» isbat edecek tek bir yol vardır, o da onları rahat bırakmaktır, yabancı karışmalarla rahatsız etmemektir. Türk devrimini engellemekten vazgeçmektir, fakat elbetteki emekçi sınıfı, burjuvaziden böyle bir siyaset bekleyemez.»

Bu ve buna benzer birçok yazılarında Lenin, daha asrın başında bir

Lenin yıllar boyunca uyarma sorumluluğunu yerine getirmişti. Kısa bir yazıda belirtilemeyecek derinlemesine incelemelerle emperyalizmin mekanizmasını gözler önüne seriyor, Türkiye üzerinde duruyordu Lenin diyordu ki: «Dünya bir avuç mürabacı devletle, borçlu devletler arasında bölünmüştür.» «Rant'ci» devletler kavramını işleyen Lenin, bu mürabahadan elde edilen kârların, ticaretten elde edilen kârlardan BEŞ MİS. Lİ daha çok olduğunu sayımla isbat ediyordu. Bu hesapların gerçekçiliğini, Amerikanın bugün Türkiye'de uyguladığı sömürü sistemi doğrulamaktadır. 1908'de olduğu gibi, örneğin 1912'de Lenin, yeni gelişmelerin niteliğini açıkça yazıyor:

«Gazete haberlerinin bildirdiğine göre, İtalya ile Türkiye'nin temsilcileri, bir ön barış imzalamışlardır. Afrikada Türk mülklerinin ele geçirilmesi için, bir yıl önce başlayan harbl İtalya'ya kazandı. «Bundan böyle Trablus İtalya'nın olacaktır. Yirminci yüzyılın «uygar» bir milleti tarafından yürütülen bu tipik müstemlekeci harbin iç yüzüne bakmağa değer. Harbin sebebi nedir? İtalya için yeni piyasalar ve fetihler özleyen İtalyan sermayedar ve Kapitalistlerin aç gözlülüğüdür.» (Pravda N. 129 28.9.1912 İmza T. Lenin'in kullandığı imza şekillerinden biri.)

Bakin, daha 1916 yılında, Lenin Türkiye'de başlayacak İstiklâl harbini nasıl haber veriyor:

«Dahası, emperyalist çağda müstemleke ve yarı müstemlekeler tarafından açılacak millî harpiere sadece muhtemel değil, kaçınılmaz bir nitelek taşırlar. Aşağı yukarı 1,000 milyon kişi, yada dünyanın yarısından fazlası, müstemlekelerde ya da yarı müstemlekelerde yaşıyor (Çin, Türkiye, İran.) Buralarda millî kurtuluş harpleri ya şimdiden güçlenmekte, yada büyümekte, olgunlaşmaktadırlar. (Sbornik Sotsiyal Demokrata N. 1. Ekim)

Evet Lenin, bunları 1919'dan üç yıl önce yazmıştı. Şimdi anlaşıyor mu Lenin'in Samsun'da karaya çıkan mavi gözlü Türk generalin, niçin bunca dost saydığını? Bu çıkışı tâ 1908'den beri bekliyordu da onlar...

1917'de iktidara gelir gelmez Lenin, Çarlığın gizli yazışmalarını, muahedelerini yayımlatmıştı. Böylece 1908'de haber verdiği bütün gizli oyunlar, harfi harfine doğrulanmış bulundu. 2 Ocak 1907'de, YÖN Dergisinde Erol Uluben'in yayınladığı «Gizli İngiliz belgeleri» gözünüze ilişti mi? 1908'de ve sonraki gizli yazışmalar, Lenin'i tamamiyle doğruluyor. Avrupalı'nın küçüklü büyüklü bütün devlet adamları Türkleri Anadolu'dan koymak için gece gündüz çalışırken, 1908'de Luxembourg bahçesinde oturan «önemsiz adam», 1917 yılında ilk sosyalist devleti kuracak emperyalistlerle savaşa başlayacaktır. Ekim devrimi başarıya ulaşmayıp, Çarlık yada bir burjuva hükümet tutunsaydı, 1919'da Türklerin hâli nice olurdu bilinmez ama muhtakkak bir şey varsa, Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının, Türklerin Sovyet Ekim devrimini kardeşçe bir sevinçle karşıladıklarıdır.

Mete Tuncay'ın kitabı, yorumları bakımından bu etkeri yeterince hesaba katmadığı için, o yıllardaki tepkiler değerlendirmekte yanılgılara düşüyor. Kimi devrimcinin tutumunu anlamakta yetersizlikler gösteriyor. 1907 yılı sonunda, emperyalizmle çatışmamız yeni ve daha bilinci bir aşamaya erişirken, Lenin'i ve 50'inci yılın kuttavan kötü gün dostlarımızı selâmlamayı bir borç biliriz. Türk dostu Lenin'den aktardığım satırları okuyar her Türk, bunu bir nâmus borcu bilir.

KRUPSKAYA
(Hayat ve mücadele arkadaşı)

risından KORKUYORLAR.» (Proletari N. 37 Ekim 29. 1908)

Lenin, Türkiye'ye güler yüz gösterip, gerçekte onu batırmak isteyenlerin gizli düşüncelerini şöyle açıklıyor:

«Elbette ki diplomatların sözlerine inanmak, büyük devletlerin devrimci Türkiye aleyhine birlikte yürütükleri eylemlerini görmemek, çocukluk olur.» Lenin, «Taçlı haydutlar» dediği Türkiye düşmanlarının, ortalığı bulandırmak, halkıyı oyalamak için kullandıkları şaşırtmacaları anıatabilmek için, onların ağızdan sunları yazıyor:

«Başlıca çözümler üzerinde anlaşmış bulunduğumuzu, yani Jön Türk devrimine karşı eyleme geçtiğimizi, Türkiye'yi parçalamak için yeni adımlar attığımızı, şu yada bu vesile

ile Boğazlar anlaşmasının yeniden gözden geçirilmesini istediğimizi, Rus çarının öze kıtaatı ile İran devrimini bastırdığını, gerçekten önemli olan konuları gizlemek için, lütfen halk oy'unu sözde ilginç ve önemli, aman ne önemli! konularla oyalamamızın, işimize gelen tastamam budur.»

«Konunun özü budur. İşte biz, tutucu Avrupa burjuvazisinin liderleri, gerçekte bu sonuca varmak istiyoruz,

Türk vatanseveri kadar Türkiye'nin çıkarlarını savunuyor, Rusya'ya, Fransa'ya, İngiltere'ye, Avusturya'ya, Almanya'ya İtalya'ya şiddetle çatıyordu, şu farkla ki Lenin, hiç bir Jön Türk'ün göremediği bir açıklıkla gerçek teklifleri görüyor. İlmî sosyalizmin kurallarına uygun olarak Türk düşmanlarının içyüzünü haber veriyordu, fakat bunları Türkiye'de kim anlıyor, kim dinliyordu...

Lenin
1908'de
Capri'de
Maxim
Gorki
ile beraber.

Yemen Darbesi Barışa Doğru Bir Adımdır

Hüseyin BAŞ

Arap — İsrail çatışmasıyla en yüksek gerilim düzeyine ulaşan Ortadoğu, savaş sonrası ortamı içinde yine her an yeni olaylara gebe durumdadır.

Kasım'ın ilk haftası biterken Yemen'de bir grup, Sovyet Devrimi'nin 50. yıl şenliklerine katılmak üzere Moskova'ya gitmekte olan Mareşal Sallal'ı devirerek yönetime elkoymuştur. Bu grubun içinde kabile şefleri, Kahire sürgününden Sana'ya yeni dönen genç subaylar, iş savaşın sona ermesine taraftar olan ilimli Cumhuriyetçi liderler ve ordunun bazı eski şefleri vardır.

Moskova yotunda iktidardan uzaklaştırılan Sallal'ın durumunu Pekin'de bulunduğu bir sırada devrilen Nkrumah'ın durumu ile kıyaslamak mümkün değildir. Nkrumah'ın emperyalist güçlerin entrika ve düzenleriyle iktidardan düşürülmesine karşılık, Sallal, ayağı yere basan, gerçekçi bir politikaya inatla karşı koyduğu için iktidardan uzaklaştırılmıştır. Gerçi Mareşal darbeden iki gün önce Kahire'de yaptığı bir basın toplantısında «Yemen Cumhuriyeti'nin bekası üstüne temellendirmek» şartıyla Suudi Arabistan ile anlaşmaya hazır olduğunu söyleyerek uzun süredir karşı durduğu bu politikaya katıldığına bildirmişti. Ancak, son anda yapılan bu dönüş onu kurtarmaya yetmemiştir. Zira Sallal Yemen'de onurlu bir barışın gerekliliğine inanan ve bu yönde temaların yapılmasına karar veren Hartum Arap Zirvesi Konferansı'na açıkça cephe aldığından bu yana, içte olduğu gibi dışta da bütün desteklerini kaybetmiş, barışın tek engeli olarak görünmeye başlamıştır.

Esasen, darbenin kansız olması, başta Birleşik Arap Cumhuriyeti olmak üzere Yemen'le doğrudan doğruya ilgili bulunan Arap ülkelerinin yeni hükümeti tezelden tanımaları, yukarıdaki yargıları fazlasıyla doğrulamaktadır. Böylece, bu düşüncelerden hareket ederek Sallal'ın büyük Arap — İsrail çatışmasından sonra Nâsır'ın izlediği «savaş sonrası» politikasına ayak uydurmayı başaramaması olduğunu söylemek mümkündür.

Başkan Nâsır'ın savaş sonrası koşullarının gerçekçi bir biçimde değerlendirilmesi üstüne temellendi, rilen «savaş sonrası politikası»nın en önde gelen öğelerinden biri, ilk aşamada, mümkün olduğu kadar törpüleyerek içte ve dışta duruma hâkim olmaktır. Savaş sonrası politikası, böylece bir yandan Arap dünyası bünyesindeki çatışmaları barış yoluyla ve onurlu bir biçimde çözüme bağlamayı hedef alırken, öbür yandan ve buna bağlı olarak Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni köstekleyici ipoteklerden kurtarmayı, bu yolla da onun ortak müstevli karşısına daha etkin bir güçle çıkmasını sağlamayı öngörüyordu.

Nâsır'ın çabaları

Ne var ki, Nâsır'ın Arap dünyası bünyesindeki çatışmaların barışçı yollarla çözümlenmesine yönelik çabalarına ve bu yolda izlediği gerçekçi politikaya savaş sonrası şartlarının getirdiği bir zorunluluk olarak bakmamak lazımdır. Başkan Nâsır'ın bu yönde her zaman çabaları olmuştur. Irak'ta iç savaşın onurlu bir biçimde çözümü, Suriye — Irak petrol anlaşmazlığının halli bu politikanın başarılı örnekleri arasındadır. Bununla birlikte, savaş sonrası şartlarının temelleri ilk kez 1965 Ağustos'unda Cidde'de Nâsır ile Faysal arasında atılan barışın sürecini hızlandırdığı bir gerçektir. Cidde'de varılan anlaşma, Yemen'de 1962'den bu yana sürüp giden kanlı iç savaşa son verecek onurlu bir çözümün temel ilkeleri ni saptamıştı. Ancak, Suudi Arabistan'ın gerçek ve sürekli bir çözümün Yemen'de bulunan Mısır kuvvetlerinin çekilmesi önceliğine bağlaması, Cumhuriyetçiler safında patlak veren görüş ayrılıkları, Cidde'de varılan anlaşmaların uygulanmasını engellemiştir.

Yemen için ikinci barış teşebbüsü, yine Cidde antlaşması ruhuna uygun olarak geçen Ağustosta Hartum Arap Zirve Konferansı'nda yapıldı. Konferansta alınan kararlar, bu kez, savaş sonrası şartları açısından bakıldığında, her iki taraf

Yemen olaylarında en büyük rolü oynayan Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı Nâsır, Yemen'de mücahitlerle...

için de uygun bir çözümdü. Hartum çözümü, Nâsır'ın savaş sonrası politikasının temel ilkeleriyle uyuyordu.

Nâsır böylece bir yandan Yemen'deki Mısır kuvvetlerini geri çekip onlarla Süveyş bölgesindeki kuvvetlerini takviye etme tasarısını gerçekleştirirken öbür yandan Mısır hazinesini, karşılamakta her gün biraz daha güçlük çektiği hatırı sayılır bir yükten kurtarmış oluyordu. Öte yandan, anlaşma, başta Suudi Arabistan olmak üzere Libya, Küveyt gibi tarafsız ya da gerici Arap ülkelerinin İsrail karşısında, belli ölçülerle de olsa ortak bir politika izlemelerini sağlıyor, bunun yanı sıra son savaşta hayli sarsılan Mısır ekonomisini yeniden ayağa kaldırmak için gerekli olan yardım imkânlarını da getiriyordu.

Barışa yöneliş

Mareşal Sallal, Nâsır'ın bütün çabalarına rağmen Hartum kararlarına bir basın toplantısı yaparak şiddetle karşı koymuştur. Mareşal'e göre Yemen barışı ile ilgili Mısır — Suudi Arabistan bildirisi Yemen'in içişlerine müdahaleden başka bir şey değildi.

Oysa, Sallal'ın başta Nâsır olmak üzere bütün bir Arap dünyası koalisyonu tarafından alınan kararlara cephe almasının hiçbir ağırlığı olamazdı. Öte yandan Sallal'ın düşüncelerinin Sana'da bile bütünüyle tasvip gördüğünü söylemek mümkün değildi. Mısır tarafından da desteklenen güçlü bir muhalefet, barıştan yanaydı.

Yemen'de gerekliliği iyice orta-

ya çıkan bir barışa engel olarak görülen Sallal'ın işbaşından bu derece kolaylıkla uzaklaştırılmış olmasının en önde gelen nedenlerinden biri de budur.

Sallal'ın devrilmesiyle ortadan kalkan engel Yemen'de barışa yol açacak mıdır? Yemen barışı Nâsır'ın ilerici tezleri çizgisinde mi gelişecektir?

İki soruyu da olumlu cevaplamak mümkündür, kamıındayız. Aden'deki son gelişmeler, İngilizlerin türlü düzenleri, zengin Güney Arabistan'ın ileride alacağı statü hakkında yeterli bir fikir edinilmesini engellemektedir.

Ulusal Kurtuluş Cephesi (NLF) ile İşgal Edilmiş Güney Yemen Kurtuluş Cephesi (FLOSY) arasındaki anlaşmazlığa rağmen, gelecekteki ilerici ve sosyalist Güney Arabistan'ın mutlaka gerçekleşeceğinden kimsenin şüphesi yoktur.

Yemen'de Sallal engelini berta-

raf ederek barışa yönelen darbe, bu yönde ilk aşamadır.

İngiltere

- Batmayan güneş imparatorluğunun sahibi kim?

Cumhurbaşkanı Sunay'ın İngiltere'ye yaptığı seyahatte ekonomik yardım sağlamak için yaptığı temaslar, Türkiye'de bütün dikkatleri İngiliz ekonomisinin son durumuna çekmiştir.

İngiliz ekonomisi üzerinde yapılan incelemeler, bir zamanlar «Batmayan Güneş İmparatorluğu» olarak adlandırılan Britanya İmparatorluğu'nun bugün ekonomik bakımdan bağımsızlığını yitirdiğini ve İngiliz adalarının gerçek sahibinin Amerika olduğunu ortaya koymaktadır.

Nitekim, İngiliz Çelik İşçileri Dergisi AEU'nun Eylül 1967 tarihli sayısında «İngiltere'ye kim sahip?» başlığı altında aynen şunlar yazılmıştır:

«Amerika, hâlen bu ülkede 1600 şirketli kontrolü altında bulundur-

tındadır. İngiltere'nin ilaç sanayininin %55'i Amerikan sermayesinin kontrolü altındadır. Amerikan sermayesi matbaa, makine sanayii, tarım makine sanayii, asansör sanayii, ayakkabı sanayii, maden makineleri sanayii ve büro eşya sanayii gibi önemli sanayilerde önemli pay sahibidir. İngiliz daktilo makine imalatı şirketi olan (Imperial Typewriter Company) şirketi geçen yıl Litton firması tarafından satın alınmıştır. Amerika elektronik sanayinde de kontrolünü genişletmektedir.

Her ne kadar, İngiltere'de 1600 Amerikan sanayi firması mevcutsa da, sermaye yatırımı dev Amerikan şirketleri tarafından kontrol altında tutulmaktadır. General Motors, Standard Oil ve Ford'un İngiltere'deki Amerikan yatırımlarının %40'ını ellerinde tuttukları bilinmektedir. Batı Almanya ve Fransa'da olduğu gibi, Amerikan firmaları 1961 - 64 arasında İngiliz şirketlerinin her bir sterlin kazancının %51'ini çekip almışlardır. 1957 - 63 arasında, bu şirketler satışlarının %80 arttırmışlar ve tüm İngiltere'nin sabit sermayesinin %19'unu teşkil etmişlerdir. 1963'de İngiliz firmalarından %56 fazla kâr sağlamışlardır.

İngiltere'ye yapılan Amerikan yatırımları şu sakıncaları taşımaktadır:

1 — Bu yatırımlar İngiltere'de araştırma ve kalkınmayı desteklemektedir.

2 — Eğer Amerika'da ciddi işsizlik sorunu varsa Amerikan firmaları, hattâ Amerikan hükümeti öncelikle kendi sanayilerini, örneğin İngiltere'den oto ithalini keserek himaye edecektir.

3 — Bu sanayilerin kontrolü Amerika'nın çıkarları yararına işleyecek ve İngiltere'nin çıkarları daima ikinci planda kalacaktır.

4 — Yabancı yatırımcılar İngiltere'ye yatırım yaptıkça, İngiltere'nin ödeme dengesini iki bakımdan tehlikeye atmaktadır: Sermaye ihracı İngiltere'nin ödeme dengesinde daimi olarak kök salacaktır ve İngiltere'nin ihracatlarını baltalayacaktır.

5 — Bu ülkenin ekonomik bağımsızlığı tedricen yok olacaktır.

6 — Yabancı firmalar faaliyetlerini daha çok merkezileştirecekler ve ekonomik planlamayı daha çok baltalama eğilimine gireceklerdir.

7 — Bu sanayilerin kaynaklarına olan baskısı gittikçe artacak ve özellikle kalifiye işgücümüze olan baskısı artacaktır.

Böylece, içerdeki fiyatlar etkileyecek ve uluslararası rekabet durumumuz zayıflayacaktır.

Gördüğümüz gibi, iddialar korku vericidir. Diğer taraftan, hükümete halen mevcut ödeme dengemizin karşılaştığı sorunlara yardımcı olmak amacıyla ile yabancı yatırımların teşvik edilmesi için baskı yapılmakta olduğu gibi, İngiliz firmalarının himayesi için de baskı yapılmaktadır. 1964 ve 1966 ekonomik buhranlar sırasında, hükümet uluslararası firmaları bu ülkede sermaye yatırımları yapmaya teşvik etmiştir. Hükümet hâlâ Amerikan firmalarının yeni yatırımlar yapmasını istemektedir. Bununla beraber, bu konu etrafındaki tartışmalar devam etmekte ve ödeme dengemiz düzeltilmekte olduğundan bu konunun yeniden gözden geçirilmesi faydalı olacaktır.»

YUNAN HANEDANI KRALIN DÜĞÜNÜNDE
(Şimdi de cuntaya cümbüş hazırlanıyor)

Atina Mektubu

Amerika ve saray darbe hazırlıyor

CIA'nın desteğiyle 21 Nisan sabahı erken saatlerde Atina'da harekete geçerek 16 tankla yönetimi ele geçiren Albay Papadopoulos, Tuğgeneral Patakos ve Albay Makarezos'tan kurulu Cunta son günlerini yaşamaktadır.

Bilindiği gibi, IDEA adlı bir gizli teşkilât, 28 Mayıs seçimlerinden sonra solcu iktidarı bertaraf etmek üzere Kral'ın da onayı ile PERİKLES PLANI adında bir plan hazırlamış, ancak mevcut cunta öncelik alarak darbeyi seçimlerden önce gerçekleştirmiş bulunuyordu.

Ancak, üçlü cunta ile CIA arasındaki köprüler bugün tamamen atılmıştır. Amerika'nın itirazlarına rağmen ERE Partisi'ne ve onun lideri Kanellopoulos'a cephe alan üçlü cuntanın karşısında şimdi Amerika ve Saray vardır.

Ancak aile toplantılarında söz konusu edilebilecek basit sorunları ele alarak ülkeyi yöneteceğini sanan Cunta'nın sekiz aylık süre içinde doğru dürüst bir düşüncesi olmadığı gibi, artık hiçbir dostu kalmadığı da anlaşılmıştır.

Dış dünya ile bütün bağlantılarını yitiren Yunanistan'da tam bir terör havası hüküm sürmektedir. Ardı kesilmeyen ihbarlar sürdürülürken gerek, çetiz tutuklamalar ve yargılamalar sonucunda hapishaneleri dolduranların sayısı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Ağustos başında diktatörlük yetkileriyle donatılan Devlet Bakanı Papadopoulos, tek başına buyruk hareket etmektedir.

Aspida Davası ile deşifre olan cumhuriyetçi subayların çoğunlukta olduğu 140 subayın emeklilik işlemleri tamamlanmış, daha 250 subayın emekliye sevk edilmeleri için fırsat kollanmaya başlanmıştır.

Amerika gezisi sırasında «Cunta benim hükümetim değildir» diyen 24 yaşındaki Kral Konstantin, Cunta'yı devirebilecek her kuruluş ile işbirliği yapma eğiliminde olduğunu davranışları ile göstermiştir. Son Amerika gezisi sırasında Konstantin, üçlü cuntanın devrilmesi için yardım istemiştir. Çıkarlarının garantisini Kral'ın iş başında kalmasında gören Amerika'nın planı şöyledir:

«Yunanistan'da sol ve güçlü bir muhalefet vardır. 21 Nisan darbesinden sonra tabelaların indirilmesi ve bir kısmının tutuklanması ile solcuların kökü kurutulmamıştır. Üstelik, Cunta'nın anlamsız baskılarına, kararlarına ve yarattığı teröre rağmen ne bir solcu kuruluş, ne de işçiler herhangi bir reaksiyon göstermişlerdir. Herkes yönetimin istediği biçimde davranmakta, hiç kimse konuşmamaktadır. Bu sessizlik korkunç bir direnmenin belirtisidir... Direnme, halkın cuntayı bertaraf etmesi ve sosyalist bir yönetim kurmasıyla sonuçlanabilir. Bunu önlemek için yapılacak iş, cuntayı devirerek yerine Saray'a bağlı, kısa zamanda seçimlere gidebilecek yeni bir askerî yönetim kurmaaktır.»

Nitekim Le Figaro gazetesinde Hür Yunanlılarla bir dizi röportaj yapan Roger Massip'in gözlemleri de, Amerika'nın endişesini doğrulamaktadır. Massip röportajın sonunda şu yargıya varmaktadır:

«Halkın desteğini alan silahlı bir hareketin ortaya çıkması ve Yunanistan'ın yeni iktidar sahiplerini temizlemesi yabancı ülkelerde beklenmektedir.»

Yunanistan'daki son gelişmeler de, Le Figaro yazarının yargısının ve Amerika'nın endişesinin doğru olduğunu göstermektedir.

Ancak, üçlü cuntanın, Saray - Amerika darbe teşebbüsünden önce davranarak Kral'ı ekarte etmeye kalkışması da ihtimal dahilindedir. Bu ihtimal gerçekleştiği takdirde Yunanistan'ın bir iç savaşa sürüklenmesi kaçınılmaz hale gelecektir.

Bir iç savaş ise, netice itibarıyla, Amerika için açık davetiye olacaktır.

Devrilen Yemen Devlet Başkanı Sallal, bir törende...

makta ve bu şirketlerin toplam sermayeleri 1.900 milyon sterline balığ olmaktadır. Bu rakam on yıl önce-sinden üç buçuk kere daha fazla olup, İngiltere'nin tüm sanayi değerlerinin %7'sini teşkil etmektedir. Halen bu şirketler tüm sanayi ürünü satışlarının %10'unu ellerinde bulundurmaktadır ve her yedi İngiliz işçisinden biri bu Amerikan kontrollü şirketlerde çalışmaktadır.

Bu yıl, bir milyar dolarlık yeni bir sermaye yatırımı beklenmektedir ki bu rakam 1964'de 637 milyon dolardı. Amerikan yatırımı Batı Almanya'ya yapılan yatırımın iki misli, Fransa'ya yapılan yatırımın üç misli tutarındadır. İngiltere hâlâ Avrupa'ya yapılan Amerikan yatırımlarının ağırlık merkezini teşkil etmektedir. Amerikan yatırımları, daha çok hızla genişleyen ve teknik bakımdan ilerlemiş sanayilere teklif edilmiştir. Hemen hemen İngiltere'nin petrol rafine ve petrol dağıtım organlarının yarısı Esso, Regent ve Mobil adlı Amerikan şirketlerinin kontrolü al-

**HALKIN
SESİ**

Hazırlayan Aşık İHSANİ

BAŞLARKEN

Hep düşünürdüm. Neden halkın gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili olan ve her dediği gerçeğin ta kendisi ve herkesin tek tek anladığı halk şairleriyle gerçek mânada ilgilenen bir tek gazete ve dergi yok diye.

Haydi diyelim ki, bugüne kadar gelmiş geçmiş, halkın tepesine kara kazan gibi çöken hükümetleri dilliyen gazete ve dergiler, halk şairleriyle ilgilenip uyarı yapmak istemiyorlar. Çünkü onlar biliyorlar ki, halk şairi uyanırsa halkını da uyarır ve halk da uyanırsa rahata geçer, ve o zaman da onların rahatı kaçır. İşte onun için onlar halkın şairiyle ilgilenmek istemezler.

Ya öteki halktan yanayım diyen gazeteler, dergiler? Onlar bu konuda ne düşünüyorlar? Acaba gidip konuyu desem mi? Demesem mi? Desem ilgilenirler mi? Yoksa o biçim gazeteler gibi kulak ardı mı yaparlar kuşkusu içindeydim.

Fakat geçen gün kuşkuyu bir yana iteliyerek «Olursa olur suyu, olmazsa hamur suyu» hesabı, konuyu gidip ANT'nın ortasında, sahibi Doğan Özgüden'in yüzüne karşı açtım. Özgüden'in cevabı hedefini bulan kurşun gibi tok oldu: «Hay hay İhsanî arkadaş, yerimiz dar ama göynümüz geniş. Buyurun, her hafta sizden birini misafir etmekle gurur duyarız. Yalnız halk şairleri ANT'nın yabancısı olabilirler. Bunu önlemek için de senin onlara yol gösterip ANT'nın yanık bağrının bir köşesinde yer yatak hazırlaman şartıyla» deyip kesti.

Kısacası Türk halk şiirine bir canlılık getireceğine inandığım bu vazifeyi severek üzere aldım. Ve işte ilk olarak da Aşık Hüseyin Çırakman'ı dilinden tutuyor, onu münasip bir şekilde tükütmeden ANT'nın bağrına basıyorum.

Çorum'un Sungurlu ilçesinin Korkü köyünde 36 sene önce doğan Aşık Hüseyin Çırakman, bayat gül-bülbül edebiyatına tekme vuranlardan biridir. Ama Çırakman baştan aşağı acı bir hayat yaşamı içindedir. Halen elindeki eski bir sazdan ve 6 çocuk anası bir karısından başka tek şeyi yoktur.

Çırakman'ın işi gücü dert alıp satmaktır. Son günlerde Ankara'nın toplumcu avukatlarından Rauf Çapan ona dost elini uzatmıştı. Belki de Çırakman dert de alıp satamıyacaktı. Dinliyelelim bakalım köylü Çırakman bize ne diyor.

Arazi az, hem de kıraç
Ne olur bizim halimiz
Çoluk çocuk karnımız aç
Ne olur bizim halimiz

Sefalet tuttu yakayı
Fazla yok, satak buğdayı
Kime diyek emmi dayı
Ne olur bizim halimiz

Kış bastırdı yakacak yok
Sırtımıza takacak yok
Bu dertlere bakacak yok
Ne olur bizim halimiz

Abidin Dino'nun Başarısı

- Ünlü sanatçımızın Paris'te sergilediği tablolar, kendisinin sanat gelişiminde beklenmedik bir aşama olarak nitelendiriliyor. Sergi, sanat dünyasında yılın en önemli olaylarından biri olarak Fransa'da geniş yankı yarattı.

Dünyaca tanınmış Türk sanatçısı Abidin Dino'nun Paris'te açmış olduğu son sergi, bu yıl sanat dünyasının en önemli olaylarından biri olarak Fransa'da geniş yankı yapmıştır. Bu konuda Fransız basınında çeşitli tanıtma yazıları ve eleştiriler yer almış, sergilediği tabloların Abidin Dino'nun sanat hayatında büyük bir aşama olduğu üzerinde hemen hemen bütün eleştiriciler görüş birliğine varmıştır.

3 Kasım tarihli Le Monde'da yayınlanan yazıda, Abidin Dino'nun sergisi hakkında şöyle denilmektedir:

«Bizi soyutun eşliğinde, heyecan boyutlarını aşan edebi yöreler halindeki peyzajlarına alıştırmış olan bu incelik sahibi sanatçı, tuhaf bir grafik ve figüratif ifadeye dönüyor. Bu görüntüler, bir ayrıntının örtülmesiyle labirent halinde bir çizgiye dönüşebilecek olan bu bürünmüş acıp kişiler, sanatçıya iki bileşik saplantı tarafından dikte edilmektedir: Acedan sıyrılmış başlıyan ameliyatının saplantısı ve (başta Vietnam) dünyanın bazı yerlerindeki dramaların bilincine varmış 1967 insanının saplantısı...

30 kadar şairin fırça çalışmasıyla, uluslararası sorunlara da ilgisiz kalmayan iyileşme dönemindeki bir hastanın

ABİDİN DİNO
(Türkiye'nin
yüzakı)

büyük saplantıları gözümüzün önünde canlanıyor: Bunlar yaşanmış çağdaş gündelik ıstı-
rabın sorunları; Goya ve Guernica'dan beri pek az esin kaynağı olmuş bir tema yada tepkidir.

Ama, Abidin'in durumunda

«uslup» alanında acıma belirtileriyle başka bir etken işin içine girer: «Hercynien» kıvrılmaları çalınmış bu kişilerden bazıları önünde «siyah kalem»in hayali Türk ve dünya müzelerinin en olağanüstü eserlerini birleştiren Fatih'in Al-

KARAYEL

Simdi yazacağım bir trajedidir. Romanistik üslup ile başlamalıyım: Güz rüzgarlarının kopardığı bu yaprakları, karayel önüne katmış götürüyor. Fakat bunlar düştükleri yerde çürümeyecek, beraberlerinde götürdükleri tohumlarla yeniden yeşerip, çoğalıp büyük bir orman olacaklardır. Fikir ölmez ve öldürülemez. Onların götürdükleri tohumlar, vatanseverlik bilinci ile yüklü ve Türkiye'nin aydınlık yarınlarını hazırlayan bilim özlere dir.

★

Yazar Behzat Ay'ı anlatacağım. İlk Öğretim Müfettişi Behzat Ay...

Karayel, onu da önüne kattı götürüyor: Müfettişliğini aldılar, Erzincan'ın sapa bir köyünde ilkökul öğretmenliğine tayin ettiler.

Siirt'e ilk geldiğim gün tanışmıştık, başarılı bir müfettiş olduğunu herkes

söylüyor, çevresi onu seviyordu... Daha çok gençti, en verimli çağında onu bu kırıklığa uğratmış, yolunu keşif nedendi?

Okuyan, yazan bir müfettiş olması, suçlanmasına değil, kutlanmasına sebep olmalı idi...

Son yıllarda yeri değiştirilen birçok öğretmen gibi, bizim Behzat Ay'ın da çok önemli bir kabahati olsa gerek: Sordum kendisine, işte anlattıkları:

Bir gün iki müfettiş geliyor, kendine aşağıdaki soruları soruyorlar:

1- İmece, Yön, Varlık dergilerindeki yazılarınızda köylümüzün ifade edilemeyecek kadar perişan olduğunu.

2- Buraya gelen ziyaretçilere, köylü sefalet içinde, can, mal güvenliği kalmamıştır, dediniz.

3- Öğretmenle ebeğin maaşını kıyaslayarak, öğretmenlerin hakkı veril-

Abidin Dino'nun Paris'te sergilediği tablolardan biri.

bümü yaratıcısının mistik baroku düşünür. «Atıfın içen» ve burada sunulan küçük tablolar serisini görünüz. Karışık kışkırtıcı, egosantrik kişiler ve özellikle bir çubukla açtık havaya bağlanmış yeraltı sığınaklarında çöreklenmiş Vietnamlılar: anımsanan acının siyasal protestosu ve kültürel bağların birleşmesi, Abidin'in gelişiminde bugün beklenmedik bir aşama meydana getiriyor.»

Öte yandan, Lettres Françaises'in 7 Kasım tarihli sayısında da Raoul - Jean Moulin, Abidin Dino'nun tablolarını şöyle eleştirmiştir:

«Abidin'in yeni yapıtları bize uzun ve acılı bir hastalığın sonunda geldi. Yapıtların hepsi, sanatçıyı sanatsal bakışının içinde, gençliğinin doğaüstü görüntülerini bir çırpıda silkin a-

taacak derecede bütün varlığını sarsan bir kabusun haberini taşımaktadır.

Renkler, maddeler silinip gitmişler, ışık — aynı zaman da çizgi ve taşıdığı desenin mutlaka ışığı — sönmüş ya da daha çok görünmez olmuş; çizginin eğrilerini ve «çısal ritimlerini» sürdürebileceği yankı alanı sadece tualin dokusudur artık...

Sanatçı için öncelikle söz konusu olan, korkularından, bunalımın fetişlerinin büyüünden kurtulmaktır. Bu ise cerrahi bir operasyondan çok, işken, araçlarıyla karşı karşıya kalan yaratıkların ihtilaflarının dışlanmasıyla yol açıyor. Fırça, eliptik, yalın, sürekli, tek ve yeknesak bir çizgiyle onları çarpınslarının en yüksek düzeyinde kesip bir belgeliğe

yakalar. Kendi üstüne kapanmış ve düğümlenmiş figürleri, kökünden koparılıp uçurumun derinliklerinde durmamalarına kaybolup duran figürler izler. Daha sonra, acının bu yalnızlığından kaçıp kurtulmak, dış olaylar, mesafe ve zamandan bile yararlanarak, ne yolla olursa olsun, yeniden dünyada yerini almak çabası söz konusudur sanatçı için. İşte o zaman sanatçıya özgü doğaüstü görüntülerin üstünde yabancı varlıkların belirmediğini fark ederiz: Üreyen urların biçimlerinde Ortadoğu, Birleşik Devletler yada Vietnam savaşıyla ilgili seçeriz.

Böylece iç tema ile dış tema çaprazlanıp ayrılıyor, her biri aynı illici güçle, yaralayıcı, ezil-yet edici, öldürücü olan her şeyi açıklamak zorunluğu ile harekete geçiyor.

Biçimindeki tüm tutkulara ve gazaplara tamamiyle hükmetmekle Abidin, geçirdiği deneyin tutkusal çizilişine ulaşıyor: kişisel gerçevesi içinde sıkıca haddutlar, dırılmış oysa o layların zorlanması ile dünyanın «diapoza»nda yaşanmış bir serüven...

En iyi Türk şairi Dağlarca

Amerika'daki «International Poetry Forum - Uluslararası Şiir Forumu»nun düzenlediği «Türkiye'de En İyi Şair» yarışmasını Fazıl Hüsni Dağlarca kazanmıştır.

Forum, Türkiye'de yaşayan en iyi şairi seçmek üzere Yaşar Nabi Nayır, Prof. Suud Kemal Yetkin, Memet Fuat, Prof. Fahir İz ve Vedat Günyol'dan bir jüri kurmuş ve bu jüri Dağlarca'yı seçmiştir.

«En iyi Türk Şairi» seçilen Dağlarca'ya Forum tarafından on bin liralık ödül verilecek, ayrıca kitapları İngilizceye çevrilerek Amerika'da basılacaktır.

Jüri kararını resmen açıkladıktan sonra Dağlarca önümüzdeki aylarda Amerika'ya gidecektir.

Yazar Müfettiş Behzat Ay'ın bu tahkikat dosyasına kendi kitabı Dor Ali'yi de ekleyip vermişler. Siirt İl İdare Kuruluna, ama almışlar cevabı: İdare Kurulu Muhakemeye lüzum görmemiş, Danıştay İkinci Dairesi de İlköğretim Müfettişi Yazar Behzat Ay'ın suçsuzluğunu oy birliği ile onaylamış...

Türkiye'de hâkimler vardır, bunlar cesur, şanlı ve büyüktürler. Kendi serüvenlerimiz de, hâkimlerimize olan inanç ve güvencimizi pekleştirdi. Ama bu yetmiyor, hepimiz bu hâkimler gibi düşünemiyoruz, düşünemediğimiz için de Behzat Ay, Behzat Ay'lar, dallarından kopan yapraklar, karayelin önünde sürüklenip gidiyor...

Şadi ALKILIÇ

Yeni Ajans: 8309/359

HER TOPLUMCUNUN KİTAPLIĞINDA BULUNMASI GEREKLİ ESERLER

AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER VE SOSYALİZM Fethi Naci, 7,5 lra.
EMPERYALİZM NEDİR? Fethi Naci, 6 lra.
SOYETLER BİRLİĞİ İLE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER ARASINDAKİ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ
Malenya - Solodovnikov, 5 lra.
SOSYALİZM VE AHLAK Roger Garaudy, 4 lra.
SOSYALİZM VE KÖYLÜLER Harbi - Rodríguez - Vlen, 4 lra.
JAPON KALKINMASI VE TÜRKİYE
Öka Perceva - İ. Köçkömer, 4 lra.
YENİ SÖMÜRGEÇİLİK Nkrumah, 5 lra.
ANARŞİZM NEDİR? Henri Arvon, 5 lra.
ASKERİ DARBELER VE DEMOKRASİ Fethi Naci, 5 lra.
SÖMÜRGEÇİLİK ÜZERİNE Marx - Engels, 4 lra.
DİN ÜZERİNE Marx - Engels, 4 lra.
TÜRKİYE ÜZERİNE Karl Marx, 7,5 lra.
KOMPRADORSUZ TÜRKİYE Fethi Naci, 6 lra.

GERÇEK YAYINEVİ - P.K. 655 - İSTANBUL
(Ant Der: 360)

memiştir, şeklinde konuştuğunuz, köylüden emekçi diye bahsettiğiniz,

4- Dışardan ilkokulu bitirme sınavlarına girenler için, okunadırsa bu suç kendilerinde değil, gelmiş geçmiş hükümetlerindir, dediniz,

5- Ülkemizin geri kalmış bir ülke olduğunu ve bu durumun bu gidişle düzeltilmeyeceğini söylediniz,

6- İncece, Varlık dergileriyle Köy Öğretmenine Mektuplar, Bir Lokma Ekmek adlı kitapları öğretmenlere salık verdiniz,

7- İşçi Partisi sempatisini olduğunuz, TİP'in programını beğendiğiniz, 1970'de TİP'in mutlaka iktidara geleceğini söylediğiniz iddia edilmektedir. İddiaları cevaplandırınız.

Doğrusu bu soruları eleştirmek bile yersiz... Okuyan anlar da ötesine bile geçer.

İyi planlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtım faaliyeti bir müessese için masraf kapısı olmaktan çıkar; karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1 kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Basın: 24956/358

KÖYLÜ İŞTE

BOYLE DÜŞÜNÜYOR

Fatsa'da yayınlanan Türkiye'nin tek köy gazetesi «İLERİ KÖY», köylülerin yurt ve dünya sorunları hakkındaki bilgilerini ve bunlar karşısındaki görüşlerini tesbit etmek üzere sık sık anketler düzenlemektedir.

İLERİ KÖY'ün son olarak «Sosyal Adalet» ve «Türk - Amerikan ilişkileri» konularında düzenlediği iki anketi, bir çok

ılları seviyor musunuz? Bu konuda hiçbir şey bilmedikleri sanılan köylüler meğer dopdoluymuşlar. Çoğu şikâyetçi çıktı. Hep kerli ferli adamlar konuşacak değil ya biraz da kas-ketliler, kara lâtikliler konuşsun...

MUSTAFA DÖREK (Yukarı ardeş köyünden, okur yazar değil) — Amerikanın Türkiye'de olmasını istemiyorum. Ne işi var. Para ellerinde. Kadınlarımız yanlarında cesizler. Gözümlenen gördüm Samsun'da büyük büyük binalarda oturuyorlar. Bizim köyde Amerika'dan memnun olan yoktur.

SÜLEYMAN KÜÇÜKSÖZEN (Tahtabaş köyünden, ilkokul 3'ten) — Doğru görüyorum. İçimizde bulunuşundan memnun değilim. Bize zararlı, sen o kadarını yaz, gerisini karşı tırma.

MUHARREM ACISUDAN (Akkaya'dan okur yazar) — Ben ne bileyim. Köylüyüm, Amerikalılarla ne işim olur benim.

D. MEHMET YENİTAŞ (Yassıtaş köyünden ilkokul mezunu) — Zararlı kardeşim zararlı. Ben İzmir Fuarı'na gittiğim zaman gördüm, kendi askerlerinin yaptığı asırlık yüzünden zararlı buldum. Kendi askerleri suç işlediği zaman cezalandırılmıyor. Bizimkileri yaptığı zaman...

HALİL DEMİRTAŞ (Zah köyünden, ilkokul mezunu) — Türk - Amerikan dostluğunu iyi gördüğüm yok. Türk sınırlarından içeri girdiği tarihten beri. Biz sönüren, bu hale indiren bunların tesiri. Amerikalıların tesiri altında kalmışız. Bu çok uzun konu. Üzerinde iyice düşünüp yazsam daha iyi olurdu ya.

DURSUN METİN (İnönü K. den, ilkokul 3'ten ayrılma) — Dost biliriz emme Kıbrıs davasında, Arap davasında şeyleri destekledi. Aış verişe gelince onunla yapıyoruz. Harp yapmaya gelince Yunanı tutuyor.

Bence faydalı değil Amerika.

MEHMET ŞİMŞEK (Eski köyden. Okuma yazma bilmiyor) — Kim memnun da ben memnun olayım? Canım vaziyeti görmüyor musun? Niye bana soruyorsun daha?

DURSUN SARIKAYA (Korucuk K'den Öğretmenler Lokesinde ocakçı) — Nesini seviyim Amerikanın, Gâvur daha. Düşman daha...

EROL SARIHAN (Beyceli'den, ilkokul mezunu) — Türkiye Amerikan dost değil birbiri düşmandır altında, Amerika, yılanların kurbağayı emmeleri gibi almış ağzına Türkiye'yi boyuna sömürüyor.

HİLMİ KAYA (Kılıç köyü) — Amerikayı sevmiyorum. Türkiye'de bulunmaları kötü, gâvurlar memleketine gitsinler.

MUSTAFA CİĞERCİ (Darışman köyü) — Ne işi var Amerikanın burada, Karı-kıza tecavülzer yapıyorlar. Gitsinler memleketine.

SEVKİ TOPÇU (Bordoğan köyü) — Amerika bizim için iyi birşey düşünmüyor. Eğer bizim için iyi birşey düşünseydi Kıbrıs çoktan halledilmiş tik.

Sosyal Adalet

27 Mayıs Devriminden sonra okumuşlarımız şapkalarını önlerine koydular ve bundan sonra ne yapalım da halk kurtul-

sun diye azıcık düşündüler. O günden beri en çok kullanılan sözlerden biri Sosyal Adalet.

Köylülerden önümüze gelene sorulum dedik. Sosyal Adalet ne demektir? Verdikleri karşılıkları olduğu gibi yayınıyoruz.

AHMET TÜRKMEN (Demir- ci köyünden) — Adaleti tatbik etmek.

HALİL KESKİN (Eski köyden) — Valla bizim tahsilimiz yok. Ben bunları radyoda, herşeyde işitiyorum emme ne ki.

ALİ ÖZTÜRK (Eski köyden) — Sosyal ne demek bi kere. Mini etek mi demek açık saçıklık mı demek besbelli. Adalet demek onun zaten mânası yok.

MEHMET CAN (Kılavuz Ömer muhtarı) — Adil bir idare

Tehlikeli Gazoz

Gazoz, politika hayatında en tehlikeli bir sözdür. Atatürk 30 Ağustos zaferinde Yunanlıları denize döküp Gazi ünvanını kazanınca rakipleri onu çekemez olmuşlardı. Maalesef İtilahat'ların en ileri gelenlerinden bazıları bu husumete katılmışlardır. «Gazi Paşa» denilmeğe başlanan Atatürk'e aralarındaki toplantılarda «Gazoz Paşa» dedikleri İzmir suikastı tahkikatında meydana çıkmış.

O sırada derin bir infial uyandıran bu istihza sanıklar için hayırlı olmamış.

Son zamanlarda aynı kelime bu sefer başka bir istikamette, fakat yine siyasi mânada solcular tarafından Amerikan düşmanlığı için kullanılmaktadır. Sebep, Amerikan gazozu Coca Cola'nın Türkiye'de yapılmaya başlamasıdır.

(7.11.1967 - S. Havadlı)
ORHAN ŞEYFİ ORHON

CEMAL SOYDAN (Yassıtaş köyünden) — Ben ne bilirim kardeşim. Hiçbir bilgim yok ki. Sosyal Adalet iyi bir insan demektir.

HAMDİ ÖZCAN (Sağlık memuru) — Hüsnüyet demektir.

HÜSNÜ ASLAN (Söken köyünden) — Ne cevap vereyim ben sana şimdi. Bir şey diyemem ki...

ALÂADDİN ÇELEBİ (Unya nın Keş köyünden) — Bana göre Sosyal Adalet bütün milletin hakkının verilmesi. Hak yerine gelmesi lazım.

RECEP BOZ (Dağgüvez köyünden) — Ne gibi. Benim bundan birşey anladığım yok. Şimdi sen söylüyorsun ben duyuyorum.

MESUT TİKEN (Çatak köyünden) — Ben onu bilemem kardeşim bilemem. Ben tahsil birisi değilim ki.

re, Halkın kazanç seviyelerinin eşit olabilmesi. Herkes kazanmanın, emeğinin karşılığını alabilmesi, gücü yettiğince.

FERHAT AĞIRMAN (Beyceli köyünden) — Bilmiyorum ama çok önemli olsa gerek. Öğrenmek lazım. Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp.

AHMET KAYNAR (Yassıtaş muhtarı) — Memleketin dürtük ve kalkınma üzerine çalışan bir millet anıyorum.

MEVLÜT BOSTANCI (Yassıtaş köyünden) — Sosyal Adalet vatandaşın eşit haklara sahip olmasına diyor.

KEMAL KILIÇ (Yalıköyden) — Ne anıyacağım... Ben komünis miyim ki bileceğim. 34 yaşımdayım Anayasa, babayasa okumamışım.

SALİH TİKEN (Eskisayaca muhtarı) — Geleceği iyi ya onun da geleceği yok.

Din ticareti

RAMAZAN yaklaşıyor. Mahabîd'in bânı solen ve masen gazeteleri hazırlık yapıyorlar. Senenla 11 ayında dine, mukaddesata ve vicdanlara kudurmuş gossna saldıran gazeteler ne hazırlıyor, biliyor musunuz? Ramazan sayfası hazırlıyorlar...

Sağet güzükken bir gazete vardır ki, sermayedarları arasında yahudi ve ermeni milyonerler vardır. Diğer bir sağıt (il) gazetesinin sahipleri ise bir ara diğer bir basım sahalarında da lora'yı ilaref için iğrene ve müstehcen resimli başka bir gazete çıkarmaktan geri kalmamışlardır.

Müslümanlar gözlerini açsınlar. Aksi takdirde onun bunun oynacağı olmaktan kurtulamazlar.

M. Şeyket EYGI
(Bugün - 6.11.1967)

gerçeklere ışık tutacağına inan-
dığımız için aynen sütunlarımız-
za alıyoruz.

Amerika

İleri Köy gazetesi köylülere soru sordu. «Türk Amerikan dostluğu hakkında ne düşünüyorsunuz. İlişkilerimiz Türkiye açısından faydalı mı, Amerika

proleter

İŞÇİNİN VE KÖYLÜNÜN AYLIK DERGİSİ

BİLİMSEL TOPLUMCU POLİTİKA İZLER

15 Kasım 1967'de çıkıyor.

İŞÇİ VE KÖYLÜ ARKADAŞ YAZILARINI YOLLA

MUTLU YARINLAR İÇİN...

ADRES: P. K.: 258 — ADANA

(Ant Der.: 357)

A N T * Haftalık Dergi * Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZ-
GÜDEN * Sahibi ve Genel Yürütücü: DOĞAN ÖZGÜDEN * Bu sayıdaki Sorumlu
Müdür: YAŞAR UÇAR * Teknik Sekreteri: İNCİ ÖZGÜDEN * İdare yeri: EBUSUUD
CADDESİ, TAN HANI, No: 98-302, SİRKEÇİ - İSTANBUL * Telefon: 27 81 09 *
Posta Kutusu 934 SİRKEÇİ - İSTANBUL * Ankara Temsilcisi: * Tel: 12 40 20 *

Dergi ve Baskı: VATAN MATBAASI * Tıraş Dağıtım: HÜR DAĞITIM - Çeşit-
oğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 * İstanbul Dağıtım: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34
İSTANBUL, Tel: 27 89 40 * Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira
Üç Aylık 15 Lira * İlan: Santim 25 Lira; yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir *
Tek sümme Suresine 5 Santimlik kuru yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilmektedir...